جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی

Geography and Rural Planning

مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

باسه گرایش

توسعه اقتصاد روستایی	Rural Economy Development
برنامه‌ریزی کالبدی – فضایی	Physical-Spatial Planning
مدیریت توسعه پایدار روستایی	Sustainable Rural Development Management

گروه علوم اجتماعی

پیشنهادی کارگروه علوم جغرافیایی

باسمه تعالی

نام رشته: جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی

عنوان گرایش: ۱- توسعه اقتصاد روستایی ۲- برنامه‌ریزی کالبدی - فضایی ۳- مدیریت توسعه پایدار روستایی

گروه: علوم اجتماعی

دوره تحصیلی: کارشناسی ارشد ناپیوسته

کارگروه تخصصی: علوم جغرافیایی

نوع مصوبه: بازنگری

پیشنهادی: کارگروه علوم جغرافیایی

تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۲/۰۵

برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی با سه گرایش: ۱- توسعه اقتصاد روستایی ۲- برنامه‌ریزی کالبدی - فضایی ۳- مدیریت توسعه پایدار روستایی، در جلسه شماره ۱۵۶ تاریخ ۱۴۰۰/۰۲/۰۵ کمیسیون برنامه‌ریزی آموزشی به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که پس از تصویب برنامه درسی یاد شده وارد دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی می‌شوند، قابل اجرا است.

ماده دو - این برنامه درسی، جایگزین برنامه درسی رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی با سه گرایش: ۱- توسعه اقتصاد روستایی ۲- برنامه‌ریزی کالبدی - فضایی ۳- مدیریت توسعه پایدار روستایی مصوب جلسه ۱۳۹۶/۰۱/۲۳ کمیته علوم جغرافیایی می‌شود.

ماده سه- این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول‌های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و برای اجرا در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی پس از اخذ مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ابلاغ می‌شود.

ماده چهار- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن، در صورت تشخیص کارگروه تخصصی مربوطه، نیاز به بازنگری دارد.

دکتر محمدرضا آهنچیان
دبیر کمیسیون برنامه‌ریزی آموزشی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی

مقدمه

نظر به جایگاه و نقش آفرینی روستا و روستانشینی در پویایی اقتصاد کشور، همچون افزایش رشد اقتصادی، کنترل نرخ تورم، افزایش نرخ اشتغال و سایر فعالیت های مکمل اقتصادی در فضای ملی نیازمند، توجه موثری است.زیرا سکونتگاههای روستایی بستر مناسبی برای زیست و تولیدات کشاورزی، دامی، صنعتی و خدماتی را فراهم ساخته و با توجه به شرایط مکانی -فضایی استقرار این سکونتگاهها در فضای سرزمینی، حفاظت محیط زیست و امنیت، هنجارهای فرهنگی و اجتماعی، حراست و نگهبانی مرزها را فراهم می سازد. از سوی دیگر میزان ظرفیت پذیری جمعیتی در حدود ۲۱ میلیون نفر ساکن در این نواحی با همراهی شناخت و تحلیل مسائل جغرافیایی واجتماعی اقتصادی و طرح ریری اتخاذ تدابیر کارآمد و مدبرانه زمینه شکوفایی و توسعه پایدار نواحی روستایی و به تبع آن پایداری فضای سرزمینی فراهم می شود. روستاها به عنوان مبدا تقسیمات کشور به دلیل پراکنش مکانی حدود ۶۲۲۸۴ آبادی دارای سکنه در پهنه سرزمینی ایران، جایگاه سکونتی و تولیدی بی همتایی با توجه به شرایط توزیع مکانی -فضایی توزیع منابع آب و خاک کشور در توسعه و امنیت غذایی دارد . قلمرو موضوعی –مفهومی جغرافیای روستایی به عنوان یکی از شاخه‌های علوم جغرافیایی در راستای توسعه پایدار نواحی روستایی یکی از مهمترین علوم مرتبط در توسعه پایدار روستایی بشمار می رود . بنابراین می‌توان گفت جغرافیای روستایی به درک مردم، مکان‌ها و محیط‌های روستایی، فرآیندهای تغییر آنها و نیز روابط بین آنها در مقیاس جهانی تا محلی می‌پردازد. همچنین برنامه‌ریزی روستایی از دیدگاه این شاخه علمی، یک عمل آگاهانه برای دستیابی به اهداف معین و مشخص و انجام یک سلسله اقدامات و فعالیت‌های مرتبط با یکدیگر با شناخت و درک شرایط نظام سکونتگاهی در آینده است. به عبارت دیگر رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی در گام نخست با بهره گیری از ادبیات تخصصی علوم جغرافیایی درپی درک و فهم خصوصیات مکانی- فضایی سکونتگاههای روستایی به لحاظ شرایط و خصوصیات جغرافیایی، اجتماعی و اقتصادی در پهنه های محلی، منطقه ای و ملی است و سپس با بهره گیری از ادبیات علوم مدیریت توسعه، طرح‌ریزی مناسب الگوهای توسعه روستایی پایدار در سطوح سرزمینی پیش بینی، آینده نگری و برنامه‌ریزی می‌نماید.

۱-اهمیت و ضرورت رشته

بررسی اجمالی تحولات جامعه روستایی کشور طی ادوار گذشته همراه با تغییرات ناشی از اجرای برنامه‌های توسعه نشان می‌دهد که سکونتگاه‌های روستایی در ابعاد مختلف و سطوح فضایی ملی، منطقه‌ای، ناحیه‌ای و محلی با دشواری‌های اساسی روبه‌رو هستند. تشدید نابرابری‌های منطقه‌ای، تخلیه گسترده آبادی‌ها از

نیروی کارآمد و سرمایه مادی، کاهش روزافزون محصولات کشاورزی، انباشت جمعیت در نواحی شهری، گسترش حاشیه‌نشینی، بیکاری و آسیب‌های اجتماعی مسائل کلیدی و عدم قطعیت‌هایی هستند که ضمن اثرگذاری بر ساختارهای کلان کشور، اثری شگرف بر جامعه روستایی در سطوح منطقه ای و محلی داشتند. در ایران اگر چه از ابتدای قرن حاضر تلاش‌های پراکنده‌ای برای توسعه روستایی آغاز شده و در تدوین برنامه‌های عمرانی کشور نیز تا حدودی مورد توجه قرار گرفته اما تغییر و تحول در جامعه روستایی ایران با انقلاب اسلامی ابعاد گسترده و عمیقی یافته است. هر چند به تناسب دگرگونی‌ها بر مسائل و چالش‌های توسعه روستایی نیز افزوده شده، بطوری که امروزه علاوه بر آن که بسیاری از مسائل دیرینه کماکان بجای مانده، چالش های نوینی نیز سر بر آورده‌اند.

رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی با بهره گیری از علوم جغرافیایی و با تلفیق یافته های سایر علوم اجتماعی -اقتصادی، و علوم زیست محیطی رویکرد جدید به شناخت و حل مسائل نواحی روستایی ارائه می‌دهد. به هر حال داتشجویان این رشته ضمن با کسب مهارت های تحلیل روستا شناسی با مفهوم جغرافیایی آن، با مفاهیم، دیدگاه‌ها، روش‌ها و فنون برنامه‌ریزی توسعه در نواحی روستایی آشنا می‌شوند.

۲- اهداف

این دوره آموزشی با اهداف آموزشی -مهارتی به گونه ای طرح‌ریزی شده که ضمن توسعه علمی دانش جغرافیایی بخش های عمده نیاز های تخصصی مورد نیاز عمران و توسعه ای کشور را تامین نماید. مهمترین اهداف به این شرح قابل توجه است:

- تربیت نیروی انسانی پژوهشگر و متخصص مورد نیاز دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، سازمان‌ها و ارگان‌های ذیربط از جمله وزارت جهاد کشاورزی، وزارت کشور، سازمان برنامه‌و بودجه، بنیاد مسکن، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، وزارت ورزش و جوانان، وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، سازمان حفاظت محیط زیست و معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری، نیز شرکت‌های مهندسی مشاور فعال در حوزه‌های کشاورزی، منابع طبیعی و آمایش سرزمین، سازمان‌های غیردولتی مرتبط
- تعمیق و گسترش دانش علوم جغرافیایی ؛
- تدوین روش‌های نوین برنامه‌ریزی پایدار روستایی و هماهنگ با نیازهای بازار کار و فضای روستایی ایران

۳-رشته های مورد پذیرش در آزمون کارشناسی ارشد

دارندگان کارشناسی مجموعه علوم جغرافیایی شامل رشته ها و گرایشهای جغرافیای انسانی، جغرافیای شهری، جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، جغرافیای سیاسی، جغرافیای طبیعی، اقلیم شناسی، ژئومورفولوژی، مخاطرات محیطی، سنجش از دور و سیستم اطلاعات جغرافیایی، برنامه‌ریزی آمایش‌سرزمین، جغرافیا و برنامه ریزی‌گردشگری و همچنین دارندگان کارشناسی رشته های شهرسازی، طراحی‌شهری، برنامه‌ریزی شهری، برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای، ترویج و آموزش کشاورزی پایدار، عمران و آبادانی روستاها و مدیریت شهری و توسعه روستایی در رشته‌های کشاورزی و علوم اجتماعی می توانند در آزمون کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی شرکت کنند.

۴-ضرایب دروس امتحانی

ضرایب امتحانی برای ورود به این رشته به شرح زیر می‌باشد:

- آمار و احتمالات در جغرافیا — ضریب ۲
- روش‌ها و فنون تحقیق در جغرافیا — ضریب ۲
- جغرافیای روستایی(مبانی و ایران) — ضریب ۲
- برنامه‌ریزی توسعه روستایی (مبانی و ایران) — ضریب ۲
- زبان عمومی و تخصصی — ضریب ۲

۵-نظام آموزشی، تعداد و واحدهای درسی

با توجه به آئین‌نامه دوره تحصیلات تکمیلی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی، دوره کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی شامل دو مرحله آموزشی و پژوهشی است که جمع واحدهای این دو مرحله ۳۰ واحد است. ترکیب واحدهای درسی دوره کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی به شرح ذیل می باشد.

- تعداد ۱۲ واحد دروس پایه
- تعداد ۱۲ واحد دروس تخصصی
- تعداد ۶ واحد پایان نامه

- **تبصره۱**– دانشجویانی که رشته تحصیلی کارشناسی آنها غیر جغرافیایی می‌باشد بنا به تشخیص گروه تا سقف ۶ واحد باید از از دروس کارشناسی‌ارشد گرایش مربوطه را به عنوان واحدهای جبرانی در مرحله آموزشی انتخاب نمایند. حداقل نمره قبولی واحدهای جبرانی بدون احتساب در میانگین کل نمرات دانشجو در هر درس، ۱۲ از ۲۰ می‌باشد.

- **تبصره ۲**: به منظور ارتباط دادن مستقیم درس و محتوی آن با تجارب استاد و دانشجو و کمک به فهم بهتر و ابداع و ایجاد مهارت افزایی، منطبق با موضوع و محتوای درس و سرفصل، برای برخی دروس کار عملی، کارگاه، سمینار یا مسافرت علمی در نظر گرفته شده است که استاد مربوطه و گروه آموزشی دانشگاه مجری، لازم است در اجرای آن دقت لازم را بعمل آورند.
- استاد درس علاوه بر ۳۲ ساعت زمانی که مطابق برنامه آموزشی صرف آموزش نظری به دانشجویان می‌نماید، ۱۶ ساعت نیز برای کار عملی دانشجو منطبق با محتوای درس وقت صرف میکند. ارزیابی کار دانشجو باید در همان ترم انجام شود و به ترم بعد تسری داده نشود.

درس‌های تخصصی دوره کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی (برای تمام گرایش‌ها)

	عنوان	تعداد واحد	تعداد واحد نظری	تعداد واحد عملی	جمع ساعت
۱	دیدگاه‌ها و نظریه‌های برنامه‌ریزی و توسعه روستایی Perspectives and theories of rural planning and development	۲	۲	۰	۳۲
۲	روش‌های تحقیق پیشرفته در برنامه‌ریزی روستایی Advanced research methods in rural planning	۲	۲	۰	۳۲
۳	تحلیل‌های آماری در برنامه‌ریزی روستایی Statistical analysis in rural planning	۲	۱	۱	۴۸
۴	ارزیابی توان اکولوژیکی در برنامه‌ریزی روستایی Assessing ecological potential in rural planning	۲	۲	۰	۳۲
۵	مدل‌ها و فنون برنامه‌ریزی روستایی Rural planning models and techniques	۲	۱	۱	۴۸
۶	سنجش از دور و سیستم اطلاعات جغرافیایی پیشرفته در برنامه‌ریزی روستایی Advanced remote sensing and GIS in rural planning	۲	۱	۱	۴۸

درس‌های تخصصی دوره کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی (گرایش توسعه اقتصادی روستایی)

۱۲ واحد از ۱۶ واحد درس تخصصی توسط گروه آموزشی مربوط انتخاب خواهد شد.

	عنوان	تعداد واحد	تعداد واحد نظری	تعداد واحد عملی	جمع ساعت
۱	اصول علم اقتصاد و توسعه اقتصادی Principles of Economics and Economic Development	۲	۲	۰	۳۲
۲	مدیریت کارآفرینی و کسب و کارهای کوچک در نواحی روستایی Entrepreneurship management and small businesses in rural areas	۲	۲	۰	۳۲
۳	توسعه پایدار کشاورزی Sustainable agricultural development	۲	۲	۰	۳۲
۴	برنامه‌ریزی صنایع روستایی Rural industry planning	۲	۲	۰	۳۲
۵	برنامه‌ریزی گردشگری روستایی Rural tourism planning	۲	۲	۰	۳۲
۶	مدیریت ریسک فعالیت‌های اقتصادی در نواحی روستایی Risk management of economic activities in rural areas	۲	۱	۱	۴۸
۷	مدیریت زنجیره ارزش اقتصادی تولیدات روستایی management of economic value chain of rural products	۲	۲	۰	۳۲
۸	کارگاه برنامه‌ریزی توسعه اقتصاد روستایی Rural Economy Development Planning Workshop	۲	۱	۱	۴۸

درس‌های تخصصی دوره کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی (گرایش برنامه‌ریزی کالبدی- فضایی)

۱۲ واحد از ۱۶ واحد درس تخصصی توسط گروه آموزشی مربوط انتخاب خواهد شد.

	عنوان	تعداد واحد	تعداد واحد نظری	تعداد واحد عملی	جمع ساعت
۱	برنامه‌ریزی مسکن روستایی Rural housing planning	۲	۲	۰	۳۲
۲	ارزیابی طرح‌های توسعه کالبدی روستایی Evaluation of rural physical development plans	۲	۱	۱	۴۸
۳	اصول و روش های برنامه‌ریزی کالبدی- فضایی سکونتگاه‌های روستایی Principles and methodes of physical-spatial planning of rural settlements	۲	۲	۰	۳۲
۴	برنامه‌ریزی حمل و نقل روستایی Rural transportation planning	۲	۲	۰	۳۲
۵	مدیریت مخاطرات و تاب آوری کالبدی در نواحی روستایی Hazard management and physical resilience in rural areas	۲	۲	۰	۳۲
۶	تحلیل فضایی روابط و پیوندهای روستایی- شهری Spatial analysis of urban-rural linkages	۲	۲	۰	۳۲
۷	برنامه‌ریزی کاربری اراضی روستایی Rural land use planning	۲	۲	۰	۳۲
۸	کارگاه برنامه‌ریزی کالبدی -فضایی سکونتگاه‌های روستایی Physical-spatial planning workshop of rural settlements	۲	۱	۱	۴۸

درس‌های تخصصی دوره کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی (گرایش مدیریت توسعه پایدار روستایی)

۱۲ واحد از ۱۶ واحد درس تخصصی توسط گروه آموزشی مربوط انتخاب خواهد شد.

	عنوان	تعداد واحد	تعداد واحد نظری	تعداد واحد عملی	جمع ساعت
۱	مدیریت توسعه پایدار زیست محیطی نواحی روستایی Environmental sustainable development management in rural areas	۲	۲	۰	۳۲
۲	مدیریت توسعه پایدار اقتصادی و اجتماعی در نواحی روستایی Economic and social sustainable development management in rural areas	۲	۲	۰	۳۲
۳	حقوق و قوانین روستایی Rural laws and regulations	۲	۲	۰	۳۲
۴	مدیریت ریسک و تاب آوری نواحی روستایی Risk and resilience management of rural areas	۲	۲	۰	۳۲
۵	حکمروایی و مدیریت نهادهای روستایی Governance and management of rural institutions	۲	۲	۰	۳۲
۶	روش‌ها و فنون توسعه مشارکتی و تسهیل‌گری روستایی Methods and techniques of participatory development and rural facilitation	۲	۱	۱	۴۸
۷	فناوری های نوین در توسعه پایدار روستایی Modern technologies in sustainable rural development	۲	۲	۰	۳۲
۸	کارگاه مدیریت توسعه پایدار روستایی Sustainable Rural Development Management Workshop	۲	۱	۱	۴۸

الف. سرفصل درس‌های تخصصی دوره کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی

دیدگاه‌ها و نظریه‌های برنامه‌ریزی و توسعه روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه□ سمینار■	
اهداف: آشنایی دانشجویان با پارادایم‌ها، دیدگاه‌ها، نظریه‌ها، رویکردها و راهبردهای برنامه‌ریزی و توسعه روستایی			

سرفصل‌ها:

۱-جایگاه دیدگاه‌ها و نظریه‌ها در مطالعات روستایی

۲- مفاهیم پایه توسعه و توسعه روستایی در برنامه‌ریزی توسعه روستایی

۳- سیر تحول نظریه‌ها، پارادایم‌ها، رویکردها و راهبردهای توسعه روستایی

۳-۱- پارادایم قدیم و جدید توسعه روستایی

۳-۲- دیدگاه نوسازی و توسعه روستایی

۳-۳- انقلاب تکنولوژی، مکانیزاسیون، کشاورزی عمقی، انقلاب سبز و ....

۳-۴- توزیع مجدد، نیازهای اساسی، توسعه روستایی یکپارچه و ...

۳-۵- نئولیبرالسیم و توسعه روستایی: تعدیل ساختاری، بازار آزاد رشد سازمان‌های غیر دولتی

۳-۶-توسعه درونزای روستایی

۳-۷- اعتبارات خرد روستایی، نظریه‌های مشارکتی روستایی، حکمروایی خوب روستایی و ...

۴- توسعه پایدار روستایی

۴-۱- بعد محیط زیستی

۴-۲- بعد اجتماعی - فرهنگی

۴-۳- بعد اقتصادی

۴-۴- بعد کالبدی- فضایی

۵-دولت و توسعه روستایی

۶- تطبیق نظریه‌های توسعه روستایی با برنامه‌ها و طرح‌های توسعه روستایی در ایران

۷- کاربرد دیدگاه‌ها و نظریه‌های توسعه روستایی در تدوین مبانی و چارچوب نظری تحقیق

منابع:

- رکن الدین افتخاری، عبدالرضا، ۱۳۹۴، مدیریت توسعه روستایی (بنیان های نظری)، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

- شهبازی، اسماعیل، ۱۳۹۸، درآمدی بر آسیب شناسی توسعه روستایی، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی
- دادور خانی، فضیله، ۱۳۹۶، بنیان‌های برنامه‌ریزی در فضاهای متغیر روستایی، انتشارات دانشگاه تهران.
- پایلی یزدی محمدحسین ابراهیمی و محمد امیر (۱۳۸۷) نظریه‌های توسعه روستایی، انتشارات سمت.
- مک آروی، روث، ۱۳۹۵، توسعه روستایی (نظریه و عمل)، ترجمه محمدرضا رضوانی و فاطمه عزیزی، انتشارات علم آفرین اصفهان.
- سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD). ۱۳۹۳ پارادایم‌های نوین توسعه روستایی، ترجمه محمد رضا رضوانی و همکاران، انتشارات دارخوین، اصفهان.
- جمعه پور محمود، ۱۳۹۴. مقدمه‌ایی بر برنامه‌ریزی توسعه روستایی دیدگاه‌ها و روش‌ها، سمت.
- Ruth Mcareavey, 2012, Rural Development Theory and Practice (Routledge Studies in Development and Society) 1st Edition, Routledge
- Ruth McAreavey, 2009, Rural Development Theory and Practice, Routledge
-

عنوان درس: روش‌های تحقیق پیشرفته در برنامه‌ریزی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه□ سمینار ■	

اهداف: آشنایی دانشجویان با فلسفه، مبانی و روش‌ها و فنون تحقیق کمی و کیفی در حوزه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی

سرفصل‌ها:

۱- معرفت شناسی، فلسفه علمی و روش شناسی علمی در مطالعات روستایی با رویکرد جغرافیایی

۲- انواع پژوهش‌های کمی، کیفی و ترکیبی در مطالعات روستایی

۳-چارچوب طراحی پژوهش در راستای جستجوی عمیق و نقادانه مشکلات نواحی روستایی با رویکرد جغرافیایی

۴- مراحل تهیه طرح پژوهش

۴-۱- نحوه انتخاب موضوع و نگارش بیان مسئله پژوهش

۴-۲- پرسش‌های پژوهش (اشنایی با کاربرد سؤالات چیستی، چرایی و چگونگی)

۴-۳- راهبرد پاسخگویی به سؤالات پژوهش (قیاسی و استقرایی)

۴-۴- نحوه تهیه چارچوب نظری پژوهش و کاربرد آن

۴-۵- کاربرد فرضیه و ارتباط آن با چارچوب نظری پژوهش

۵- روش‌های نمونه‌گیری در روش‌های کمی و کیفی

۶- اعتبار سنجی در روش‌های کیفی و کمی

۷- روش های جمع آوری داده‌ها در مطالعات روستایی (پیمایشی، مصاحبه، مشاهده، گروه‌های بحث...)

۸- تجزیه و تحلیل داده‌ها در روش‌های کمی و کیفی

۹- تبیین و نتیجه‌گیری در پژوهش و ارتباط آن با چارچوب نظری پژوهش

۱۰- تدوین گزارش پژوهش

۱۱- تهیه طرح پیشنهادی تحقیق

منابع:

- علیجانی، بهلول، ۱۳۹۸، روش شناسی کمی در جغرافیا، انتشارات سمت
- ازکیا، مصطفی و علی ایمانی، ۱۳۸۷. رهیافت‌ها و روش تحقیق کیفی در توسعه روستایی، نشر نی، تهران
- اشتراوس انسلم، کربین جولی‌ات، ترجمه ابراهیم افشار، ۱۳۹۰. مبانی پژوهش‌های کیفی (فنون و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای)، ترجمه ابراهیم افشار، نشر نی، تهران
- اووه، فلیک ؛ ترجمه هادی جلیلی، ۱۳۸۷، درآمدی بر تحقیق کیفی، ترجمه هادی جلیلی، نشر نی، تهران
- محمد پور، احمد، ۱۳۸۹. فرا روش بنیان‌های فلسفی و علمی روش تحقیق ترکیبی در علوم اجتماعی و رفتاری نشر جامعه شناسان، تهران
- Gomez, B. and John Paul Jones, 2010, Research Methods in Geography: A Critical Introduction, Wiley-Blackwell

- Ramesh, G. and S. Nakkiran, 2010, Research Methods in Rural Development Paperback, Deep & Deep Publication

تحلیل‌های آماری در برنامه‌ریزی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری- عملی	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس:متخصص آمار در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□	

اهداف: آشنایی دانشجویان با کاربرد تحلیل‌های آماری در برنامه‌ریزی و توسعه روستایی، کاربرد نرم افزار های آماری در تحلیل‌های آماری مورد نیاز، کاربرد روش‌های آماری مبتنی بر آزمون فرضیه در پژوهش‌های روستایی

سرفصل‌ها:

۱- جایگاه تحلیل‌های آماری در برنامه‌ریزی روستایی

۲- فرضیه آماری و انواع آن

۳- تعریف عملیاتی مفاهیم

۴- اندازه‌گیری و مقیاس اندازه‌گیری داده‌ها

۵- آشنایی با نرم افزارهای آماری و کاربرد آن در برنامه‌ریزی روستایی

۶- نحوه ورود داده‌های پرسشنامه‌ای در نرم افزار های آماری و ارزیابی روایی و پایایی ابزار تحقیق

۷- آمار توصیفی و استخراج یافته‌های توصیفی به کمک نرم افزار های آماری به همراه تحلیل

۷-۱- معیارهای گرایش مرکزی

۷-۲- معیارهای پراکندگی

۷-۳- انواع توزیع‌های آماری

۷-۴- توزیع نرمال (چولگی و کشیدگی و ...)

۸- کاربرد آزمون‌های آماری در مطالعات روستایی

۸-۱- آزمون فرضیات رابطه‌ای برای داده‌های پارامتریک و ناپارامتریک به همراه نرم افزار های آماری (ضریب همبستگی پیرسون، اسپیرمن، آزمون کای اسکوتر استقلال و سنجه‌های بیوند)

۸-۲- آزمون فرضیات علی برای داده‌های پارامتریک و ناپارامتریک به همراه نرم افزار های آماری (رگرسیون خطی و غیر خطی، لوجیت و پروبیت)

۸-۳- آزمون فرضیات تفاوت برای داده‌های پارامتریک و ناپارامتریک به همراه نرم افزار های آماری (برای یک گروه: تی تک نمونه‌ای، دو گروه: تی جفت نمونه‌ای و تی با دو نمونه مستقل، من ویتنی، مک نمار، ویلکاکسون)، سه گروه و بیشتر (کروسکال والیس، فریدمن، آنوا)

۹- تحلیل آماری در قالب یک پروژه پژوهشی به کمک نرم افزار های آماری

منابع:

- طالشی، مصطفی و پرویز نصیری، ۱۳۹۷، تحلیل آماری در برنامه‌ریزی روستایی، انتشارات دانشگاه پیام نور
- منصورفر، کریم، ۱۳۹۴، روشهای پیشرفته آماری: همراه با برنامه های کامپیوتری، انتشارات دانشگاه تهران
- کلانتری، خلیل، ۱۳۹۴، پردازش و تحلیل داده ها در تحقیقات اجتماعی – اقتصادی، انتشارات صبا

- ایرج، جباری، ۱۳۸۵. روش‌های آماری در علوم محیطی و جغرافیایی، انتشارات دانشگاه رازی
- پور طاهری، مهدی، ۱۳۹۳ کاربرد آمار درعلوم جغرافیایی، انتشارات قومس
- راجرسون، پیتر آ، ۱۳۹۶، روش‌های آماری در جغرافیا راهنمای دانشجو، نام مترجمان: حمید شایان، رضا خسروبیگی، علی اکبر تقیلو و مهدی کریمی، انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد
- McCarroll, D. (2016). Simple Statistical Tests for Geography (1st ed.). Chapman and Hall/CRC. https://doi.org/10.1201/9781315380438
- Rogerson, P. A. (2001). Introduction to statistical analysis in geography. In *Statistical methods for geography* (pp. 2-17). SAGE Publications, Ltd, https://www.doi.org/10.4135/9781849209953
- Gaur, A. S., & Gaur, S. S. (2009). *Statistical methods for practice and research: A guide to data analysis using SPSS*. SAGE Publications India Pvt Ltd, https://www.doi.org/10.4135/9788132108306

عنوان درس: ارزیابی توان اکولوژیکی در برنامه‌ریزی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد

استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□
اهداف: آشنایی با روش‌ها و فنون ارزیابی توان اکولوژیکی سرزمین در برنامه‌ریزی روستایی		

سرفصل‌ها:

۱- جایگاه و کاربرد ارزیابی توان اکولوژیکی در برنامه‌ریزی روستایی

۲- تعریف مفاهیم و پیشینه مطالعات ارزیابی توان اکولوژیکی

۳- رویکردها، نظریه‌ها و سیاست‌های ارزیابی توان اکولوژیکی

۴- اصول ارزیابی منابع تولید روستایی (ظرفیت منابع، پایداری منابع؛ مخاطرات، کاهش و فرسایش منابع در رابطه با اقتصاد نواحی روستایی)

۵- ضرورت رویکرد یکپارچه به منابع اکولوژیکی در نواحی روستایی

۶- طبقه بندی اکوسیستم‌ها، منابع و داده‌های اکولوژیکی در نواحی روستایی

۷- روش‌های جمع آوری و برداشت داده‌های اکولوژیکی در نواحی روستایی

۸- کاربرد سنجش از دور و سیستم اطلاعات جغرافیایی در ارزیابی توان اکولوژیکی در نواحی روستایی

۹- روش‌ها و مدل‌های ارزیابی توان اکولوژیکی در نواحی روستایی (ارزیابی ظرفیت برد، مدل‌های اکولوژی کشاورزی، آب، خاک، گردشگری ...)

۱۰- اصول مدیریت و کنترل منابع تولید روستایی؛ تحلیل نقصان پذیری منابع، حفاظت منابع محیطی تولید کشاورزی، فهرست منابع و مخاطرات محیطی، الگوی تعادل مواد

۱۱- تجربیات جهانی و ملی توان اکولوژیکی در برنامه‌ریزی روستایی

۱۲-انجام ارزیابی توان اکولوژیکی در یک ناحیه روستایی

منابع:

- مخدوم، مجید، ۱۳۹۱، شالوده آمایش سرزمین، انتشارات دانشگاه تهران.
- دشتی، سولماز, سید مسعود منوری، سید ابوالقاسم میرحسین، غلامرضا سبز قبایی، ۱۳۹۶، کتاب ارزیابی توان محیط زیست برای گردشگری، دانشگاه آزاد
- ابراهیم زاده، عیسی و میرنجف موسوی، ۱۳۹۴، اصول و مبانی آمایش سرزمین، سازمان سمت
- Brian D. Fath, Sven Erik Jorgensen, 2020, Environmental Management Handbook, Second Edition, routledge
- Sven Erik Jorgensen, 2011, Handbook of Ecological Models used in Ecosystem and Environmental Management, routledge

عنوان درس: مدل‌ها و فنون برنامه‌ریزی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری- عملی	دروس پیش نیاز: ندارد

استاد متخصص برای تدریس: متخصص مدل‌ها و فنون در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□

اهداف: آشنایی دانشجویان حوزه برنامه‌ریزی روستایی با فنون و مدل‌های برنامه‌ریزی روستایی

سرفصل‌ها:

۱-جایگاه مدل‌ها و فنون دربرنامه‌ریزی روستایی

۲- تعریف مدل و انواع آن

۳- انواع مدل‌ها و فنون برنامه‌ریزی روستایی

۳-۱- روش‌های شفاف سازی مسائل و مشکلات روستایی (ازجمله بارش افکار، رهنمودهای بیان مسئله، قوت‌ها- ضعف‌ها- فرصت‌ها و تهدیدها درخت مسئله، چارچوب منطقی، تحلیل میدان نیرو، ماتریسی مقایسه‌ای)

۳-۲- روش‌ها و مدل‌های ارزیابی‌های محیطی، اقتصادی، اجتماعی (ازجمله ارزیابی‌های سریع روستایی، ارزیابی‌های مشارکتی تحلیل هزینه - فایده، جداول داده و ستانده، مدل تغییر - سهم، مدل اقتصاد پایه و ضریب تکاتر، ارزیابی اثرات محیطی)

۳-۳- روش‌های برنامه‌ریزی آینده نگری (ازجمله برون یابی روندی، سناریوسازی، همانند انگاری تاریخی)

۳-۴- روش‌ها و مدل‌های تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری (روش‌های بی مقیاس سازی شاخص‌ها، فنون SAW، AHP، VIKOR، PROMETEE)

۳-۵- روش‌ها و مدل‌های تحلیل مناسبات مکانی -فضایی (ازجمله شاخص مرکزیت، شاخص دسترسی و شاخص جریانات فضایی، نقشه‌ها و شبیه سازی‌های رایانه‌ای مبتنی بر تحلیل مکانی -فضایی).

۳-۶- روش‌ها و مدل‌های پیش بینی (ازجمله مانند مدل‌های کیفی، مدل‌های سری زمانی، مدل‌های علی)

۴- انتخاب یک ناحیه روستایی ترجیحاً یک منظومه روستایی و کاربرد عملی مدل‌ها و فنون در آن

منابع:

- اصغرپور، محمدجواد (۱۳۸۷) "تصمیم‌گیری‌های چند معیاری". انتشارات دانشگاه تهران
- پور طاهری. مهدی (۱۳۹۰) "کاربرد روش‌های تصمیم‌گیری چند شاخصه در جغرافیا" انتشارات دانشگاه سمت، چاپ چهارم
- کلانتری، خلیل، ۱۳۹۳، برنامه‌ریزی و توسعه منطقه‌ای تئوری‌ها و فنون، انتشارات دانشگاه تهران
- Gwo-Hshiung Tzeng, Jih-Jeng Huang, 2011, Multiple Attribute Decision Making Methods and Applications, Chapman and Hall/CRC
- Alireza AlinezhadJavad Khalili, 2019, New Methods and Applications in Multiple Attribute Decision Making (MADM), Springer, Cham
- Mr David Cotton, 2016, The Smart Solution Book: 68 Tools for Brainstorming, Problem Solving and Decision Making Kindle Edition, Kindle Edition

- Vommi, V.B., Kakollu, S.R. A simple approach to multiple attribute decision making using loss functions. J Ind Eng Int 13, 107–116 (2017). https://doi.org/10.1007/s40092-016-0174-6

عنوان درس: سنجش از دور و سیستم اطلاعات جغرافیایی پیشرفته در برنامه‌ریزی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری- عملی	دروس پیش نیاز: ندارد

استاد متخصص برای تدریس: متخصص RS و GIS در حوزه در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□

اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم، روش‌ها و فنون سنجش از دور و سیستم اطلاعات جغرافیایی در فرایند برنامه‌ریزی توسعه روستایی

سرفصل‌ها:

۱- جایگاه فناورهای جغرافیایی در برنامه‌ریزی روستایی (RGT)

۲- مفاهیم و تعاریف فناورهای جغرافیایی (RGT)

۳- سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS)

۳-۱- الزامات برنامه‌ریزی روستایی و ضرورت بهره‌گیری از GIS

۳-۲- قلمرو مطالعات جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی و زمینه‌های بهره‌گیری از GIS

۳-۳- داده‌ها و اطلاعات موردنیاز جهت برنامه‌ریزی روستایی در محیط GIS

۳-۴- منابع داده‌ها و اطلاعات برای برنامه‌ریزی روستایی در محیط GIS

۳-۵- سیستم اطلاعات برنامه‌ریزی روستایی (RPIS)

۳-۶- توانمندی‌های GIS در نحوه استخراج و استنتاج اطلاعات جدید از اطلاعات موجود

۳-۷- مدیریت داده‌ها و اطلاعات برنامه‌ریزی روستایی در محیط GIS

۳-۸- تهیه نقشه‌های روستایی با استفاده از GIS و تحلیل اطلاعات نقطه‌ای، خطی و سطحی

۳-۹- کاربردهای GIS در مکان یابی فضاها و انواع کاربری‌های پیشنهادی در روستا

۴- سنجش از دور (RS)

۴-۱- مواد رابطه سنجش از دور و GIS

۴-۲- نرم افزارهای GIS و پردازش تصویر

۴-۳- طبقه بندی تصاویر رقومی سنجش از دور و ارتباط متقابل آن با GIS

۴-۴- فنون تفسیر محصولات سنجش از دور

۴-۵- کاربردهای سنجش از دور در برنامه‌ریزی روستایی

۵- GIS مشارکتی (PGIS)

منابع:

- مالچفسکی، یاچک، ۱۳۸۵، سامانه اطلاعات جغرافیایی و تحلیل تصمیم چند معیاری، ترجمه اکبر پرهیزگار و عطا غفاری گیلانه. انتشارات سمت
- ویلیامز، جاناتان، ۱۳۷۶. اطلاعات جغرافیایی از فضا، ترجمه علی اصغر روشن نژاد، مرکز اطلاعات جغرافیایی شهر تهران.

- مخدوم، مجید. ۱۳۸۳، ارزیابی و برنامه‌ریزی محیط زیست با ساماندهی اطلاعات جغرافیایی، انتشارات دانشگاه تهران
- رستمی، شاه‌بختی(۱۳۹۴). فناوری‌های جغرافیایی در برنامه‌ریزی روستایی. انتشارات دانشگاه پیام نور
- رستمی، شاه‌بختی(۱۳۹۴). کاربرد سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی در برنامه‌ریزی روستایی. انتشارات دانشگاه پیام نور

- Makhdoom, M., 2006, Land Use Logistics Basics, Tehran, Seventh Edition, Tehran University Press.
- Malchophski, T., 2006, Geographic Information System and Multi Criteria Decision Making Analysis, Translated by Akbar Parhizkar and Ata Ghaffari Gilandeh, Tehran, First Edition, The Compiling and Studying Organization of Universities, Humanities Books (SAMT). Majnoonian,
- Malczewski, J., 2006, ordered Weighted Averaging with Fuzzy Quantifiers: GIS Based Multi criteria Evaluation for Land Use Suitability Analysis, International Journal of Applied Earth Observation and Geo information, Vol. 8, pp. 270-277.

درس‌های تخصصی دوره کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی (گرایش توسعه اقتصاد روستایی)

عنوان درس: اصول علم اقتصاد و توسعه اقتصادی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد □ ندارد■ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه□ سمینار□	

اهداف: آشنایی دانشجویان با مبانی علم اقتصاد و توسعه اقتصادی آنها، با هدف تقویت دانش اقتصادی آن‌ها و زمینه سازی برای درک کارکرد و تحولات اقتصاد روستایی

سرفصل‌ها:

۱- اصول و مفاهیم پایه اقتصادی(اقتصاد خرد و اقتصاد کلان)

۲- مزیت مطلق و مزیت نسبی در اقتصاد، هزینه‌های فرصت و مزیت نسبی، مزیت نسبی و تجارت

۳- اصول عرضه و تقاضا در بازار و بازارهای رقابتی، انتقال منحنی تقاضا، انتقال منحنی عرضه، تعادل در بازار

۴- آثار جانبی فعالیت‌های اقتصادی و اثرات جانبی تولید و کارایی بازار

۵- کالاهای عمومی و منابع مشترک. انواع مختلف کالا

۶- تولید و هزینه

- اندازه‌گیری‌ها در اقتصاد
- اندازه‌گیری تولید ناخالص داخلی (GDP)
- تولید ناخالص داخلی و رفاه اقتصادی
- اندازه‌گیری بهره‌وری
- تحلیل داده – ستانده
- اندازه‌گیری بیکاری

۷- مفاهیم توسعه اقتصادی

۸- دیدگاه‌ها و رویکردهای توسعه اقتصادی

۹- توسعه اقتصادی در مناطق روستایی

۱۰- تجارب توسعه اقتصاد روستایی در جهان و ایران

منابع:

- رحمانی، تیمور، ۱۳۹۰. اقتصاد کلان، انتشارات برادران، چاپ اول، تهران.
- دهقانی، علی، ۱۳۹۳. اقتصاد خرد، انتشارات ترمه. چاپ دوازدهم، تهران.
- منکیو. گرگوری، ۱۳۸۸، مبانی علم اقتصاد، ترجمه حمیدرضا ارباب، چاپ اول، نشر نی، تهران.
- نافزیگر، ای واین، مترجم: امیر آزاد (ارمکی) غلامرضا آزاد (ارمکی)، ۱۳۹۶، توسعه اقتصادی، نشر نی
- Michael P Todaro, 2020, Economic Development, 12th edition (The Pearson Series in Economics) 12th Edition,
- Katharine Briar-Lawson, Paul Miesing, Blanca M. Ramos, 2020, Social Entrepreneurship and Enterprises in Economic and Social Development, Oxford
-

عنوان درس: مدیریت کارآفرینی و کسب و کارهای کوچک در نواحی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی و کارآفرینی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□	

اهداف: ارتقاء دانش و مهارت دانشجویان در زمینه مفهوم و ابعاد مدیریت کارآفرینی در محیط‌های روستایی، فرایندهای مدیریت کسب و کار کارآفرینانه روستایی و درک عناصر تأثیرگذار در مدیریت فعالیت‌های کارآفرینانه روستایی

سرفصل‌ها:

۱- تعریف مفهومی مدیریت کارآفرینی روستایی

۲- تعریف و تبیین ارتباط مفهومی مدیریت و کارآفرینی روستایی

۳- سبک‌های مدیریت در کارآفرینی روستایی

۴- پارادایم، نظریه‌ها، رویکردها، راهبردها و مدل‌ها مدیریت کارآفرینی با تأکید بر نواحی روستایی

۵- فرایندهای مدیریت کسب و کارهای کارآفرینانه روستایی

۵-۱- مدیریت عوامل مؤثر در کارآفرینی روستایی

۵-۲- مدیریت فرصت‌های کارآفرینانه روستایی

۵-۳- مدیریت خلاقیت و نوآوری‌ها در محیط‌های روستایی

۵-۴- مدیریت ریسک‌های کسب و کارهای روستایی

۵-۵- مدیریت منابع مالی و تأمین مالی کارآفرینی روستایی

۵-۶- مدیریت بازاررسانی و بازار یابی تولیدات کارآفرینانه روستایی

۶- اکوسیستم کارآفرینی و کسب و کارهای روستایی

۷- نقش عوامل مکانی - فضایی در مدیریت کارآفرینی روستایی

۸- نقش مدیران (ملی، منطقه‌ای و محلی) در توسعه کارآفرینی روستایی

۹- رهبری کسب و کارهای در روستا

۱۰- دولت و سیاست‌گذاری‌های مدیریت و توسعه کارآفرینی روستایی

۱۱- نظام‌های اداری و سازمانی و تأثیر آن‌ها در مدیریت کارآفرینی روستایی

۱۲- تجارب جهانی و ملی در زمینه مدیریت کارآفرینی روستایی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه‌ریزی و آموزش

منابع:

- احمد پور داریانی، محمود؛ مقیمی، سید محمد، ۱۳۹۵، مبانی کارآفرینی، چاپ هفدهم، انتشارات نگاه دانش، تهران
- رکن الدین افتخاری، عبدالرضا و حمدالله سجاسی قیداری (۱۳۸۹)؛ توسعه روستایی با تأکید بر کارآفرینی (تعاریف، دیدگاه‌ها و تجربیات)؛ انتشارات سمت
- صیدایی، سید اسکندر و حجت اله صادقی (۱۳۹۴) کار آفرینی و برنامه‌ریزی توسعه روستایی، انتشارات پژوهشگاه شاخص پژوه.
- موحدی، رضا و احمد یعقوبی قرآنی (۱۳۹۱)؛ درآمدی بر کارآفرینی روستایی؛ انتشارات: دانشگاه بوعلی سینا
-
- Katharine Briar-Lawson, Paul Miesing, Blanca M. Ramos, 2020, Social Entrepreneurship and Enterprises in Economic and Social Development, Oxford
- Matthias Fink, Stephan Loidl, Richard Lang, 2013, Community-based Entrepreneurship and Rural Development: Creating Favourable Conditions for Small Businesses in Central Europe book cover, routledge
- by S. N. Arjun Kumar, 2019, Rural Entrepreneurship in Small-Scale Industries Paperback, Lambert

عنوان درس: توسعه پایدار کشاورزی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه □ سمینار ■	

اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های توسعه پایدار کشاورزی، نظام‌های مختلف بهره‌برداری پایدار، فناوری‌های پایدار کشاورزی، راهبردها و سیاست‌های اثرگذار و ارزیابی وضعیت پایداری کشاورزی به صورت عملی

سرفصل‌ها:

۱- شناخت مفاهیم و سیر تحولات توسعه، توسعه روستایی و کشاورزی

۲- چالش‌های پیش روی توسعه روستایی، کشاورزی و ضرورت توسعه پایدار کشاورزی (اهمیت کشاورزی، مسائل اقتصادی، اجتماعی، محیط زیستی، تحولات کنونی نظیر جهانی شدن، تغییر تقاضا، توسعه فناوری‌ها...)

۳- رویکردهای مفهومی توسعه پایدار کشاورزی (تعاریف و مفاهیم، ابعاد و مؤلفه‌ها)

۴- نظام‌های مختلف توسعه پایدار کشاورزی (کشاورزی اکولوژیک، کم نهاده، ارگانیک، چند کارکردی...)

۵-نقش فناوری‌های نوین در کشاورزی پایدار

۶- الگوها و تجارب جهانی توسعه پایدار کشاورزی در کشورهای مختلف

۷- راهبردهای توسعه پایدار کشاورزی (نوسازی زدایی، نوسازی اکولوژیک، کارآفرینی پایدار، نوآوری و فناوری‌های پایدار...)

۸- سیاست‌های اجرایی توسعه پایدار کشاورزی

۹- ارزیابی جایگاه توسعه پایدار کشاورزی در برنامه‌های توسعه جمهوری اسلامی ایران

۱۰- ارزیابی و سنجش پایداری کشاورزی و شاخص‌های سنجنده آن در نظام‌های بهره برداری کشاورزی ایران

۱۱- تحلیل وضعیت توسعه پایدار کشاورزی در ایران، موانع و مشکلات موجود و ارائه راهکارها

منابع:

- شمسایی، ابراهیم و مطیعی لنگرودی، سید حسن. ۱۳۹۴، توسعه و کشاورزی پایدار (از دیدگاه اقتصاد روستایی). تهران: انتشارات دانشگاه تهران
- حسینی، سید محمود و شریف‌زاده، محمد شریف، ۱۳۹۴. کشاورزی پایدار، پارادایم نوین تحقیق و توسعه کشاورزی، تهران، جهاد دانشگاهی تهران
- پوسل، هارتموت. ۱۳۸۶، معرف‌های توسعه پایدار: نظریه‌ها و روش‌ها و تجربیات ترجمه سید علی بدری و عبدالرضا رکن الدین افتخاری. تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.

- Sustainable Agricultural Development,An Economic Perspective, ,۲۰۲۰Antle, John, Ray, Srabashi, palgrave
- Coque, J.M., Mattas, K., Mili,-Gauthier, F., García Álvarez-Hadad Editors: Petit, M., Montaigne, E., El and Eastern tainable Agricultural Development, Challenges and Approaches in SouthernSus ,۲۰۱۵S., Mediterranean Countries, springer
- by John M. Antle (Author), Srabashi Ray, 2020, Sustainable Agricultural Development: An Economic Perspective (Palgrave Studies in Agricultural Economics and Food Policy) Hardcover, palgrave

عنوان درس: برنامه‌ریزی صنایع روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی■ آزمایشگاه□ کارگاه□ سمینار□	

اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم پایه، رویکردهای نظری و تجارب جهانی برنامه‌ریزی صنایع روستایی، آشنایی با نظریه‌های مکان گزینی صنعتی، مدل‌ها و روش‌های برنامه‌ریزی صنایع روستایی و آشنایی با رهیافت‌ها و الگوهای توسعه صنایع روستایی

سرفصل‌ها:

۱. مفاهیم پایه در برنامه‌ریزی صنایع روستایی (صنعت، صنایع روستایی، خصوصیات)

۲. دیدگاه‌ها و رویکردهای نظری توسعه صنایع روستایی

۳. تجارب جهانی توسعه صنایع روستایی

۴. برنامه‌ریزی و سازماندهی صنایع روستایی

۴-۱. مدل‌ها و روش‌های برنامه‌ریزی صنایع روستایی

۴-۲. اصول و روش‌های مکان گزینی صنایع روستایی

۴-۳. شناخت و تحلیل الگوهای توسعه صنایع روستایی

۴-۴. رویکردها و الگوهای بهینه برنامه‌ریزی صنایع روستایی در ایران

۵. فرآیند برنامه‌ریزی صنایع روستایی

۶. جایگاه برنامه‌ها و طرح‌های صنایع روستایی در برنامه‌های توسعه کشور

۷. ارزیابی تجربه نواحی صنعتی روستایی در ایران

۸. چالش‌های توسعه صنایع روستایی در ایران

۹- حرائم استقرار صنایع در نواحی روستایی

منابع :

- دربان آستانه، علیرضا، ۱۳۹۴، ساماندهی صنایع در نواحی روستایی، انتشارات سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور
- مطیعی لنگرودی، سید حسن نجفی کانی، علی اکبر. ۱۳۹۰. توسعه و صنعتی سازی روستا (نظریه‌ها، روش‌ها و راهبردهای توسعه صنعتی)، انتشارات دانشگاه تهران
- رحیمی، عباس، ۱۳۸۴. تبیین ویژگی‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی و صنایع روستایی با تکیه بر تجارب دیگر کشورها"، تهران جامعه نگر، دانشگاه علامه طباطبایی، مرکز تحقیقات اقتصاد ایران

- Krzysztof Janc, Andrzej Raczyk, Sylwia Dołzbłasz. 2020. Not Only in Cities: Creative Activities in Rural Areas with a Case Study of Lower Silesia, DOI: https://doi.org/10.2478/quageo-2020-0013
- Economic Commission for Latin America and the Caribbean, 2017, Rural Industrial Policy and Strengthening Value Chains, ECLAC Books

عنوان درس: برنامه‌ریزی گردشگری روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی■ آزمایشگاه□ کارگاه□ سمینار□	

اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم پایه، رویکردهای نظری و تجارب جهانی برنامه‌ریزی صنایع روستایی، آشنایی با نظریه‌های مکان گزینی صنعتی، مدل‌ها و روش‌های برنامه‌ریزی صنایع روستایی و آشنایی با رهیافت‌ها و الگوهای توسعه صنایع روستایی

سرفصل‌ها:

۱. جایگاه گردشگری در توسعه پایدار روستایی

۲. مرور مفاهیم و مولفه های گردشگری روستایی

۳. انواع گردشگری روستایی

۴. منابع، جاذبه‌های گردشگری در نواحی روستایی

۵. دیدگاه ها و رویکردهای برنامه توسعه گردشگری روستایی

۶. گردشگری روستایی اجتماع محور

۷.فرایند و چارچوب برنامه ریزی گردشگری روستایی

۷. ارزیابی و برنامه ریزی تقاضا و بازار در گردشگری روستایی

۷. برنامه ریزی توسعه زیرساخت ها، تسهیلات و خدمات گردشگری روستایی

۸.نقش نهادهای محلی در برنامه ریزی و توسعه گردشگری روستایی

۹. تنگناها و محدودیت های توسعه گردشگری روستایی

۱۱. تجربیات جهانی برنامه ریزی توسعه گردشگری روستایی

۱۲. جایگاه گردشگری روستایی در برنامه های توسعه روستایی کشور

۱۳. ارزیابی برنامه ها و طرحهای توسعه گردشگری در ایران

منابع:

- رضوانی، محمد رضا، ۱۳۹۰، توسعه گردشگری روستایی با رویگرد گردشگری پایدار، دانشگاه تهران
- رضوانی، محمد رضا و محمد امین خراسانی و رمضان زاده، ۱۳۹۳، گردشگری روستایی، انتشارات مه‌کامه

عنوان درس: مدیریت ریسک فعالیت‌های اقتصادی در نواحی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری- عملی	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی■ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□	
اهداف: آشنایی با روشهای شناسایی، ارزیابی و تحلیل مدیریت ریسک و تاب آوری اقتصادی در مناطق روستایی			

سرفصل‌ها:

۱. شناخت مفاهیم پایه مدیریت ریسک فعالیت‌های اقتصادی (مفاهیم ریسک، خطره تاب آوری، آسیب پذیری، مدیریت، مدیریت ریسک، مدیریت ریسک و تاب آوری...)

۳. آسیب پذیری و ریسک نواحی روستایی در برابر بحران‌های زیست محیطی، اپیدمیک، اقتصادی- اجتماعی، فرهنگی- قومی، مذهبی- سیاسی، امنیتی.

۴. شناخت انواع ریسک‌های رایج در حوزه فعالیت‌های اقتصادی نواحی روستایی

۵. روش‌های شناسایی ریسک‌های اقتصادی

۶. فنون ارزیابی سنجش ریسک‌های اقتصادی.

۷. چارچوب‌های تحلیل سنجش ریسک‌های اقتصادی

۸. تنوع فعالیت‌های اقتصادی در مناطق روستایی و مدیریت ریسک

۹. نمونه‌هایی از مدیریت ریسک فعالیت‌های اقتصادی در نواحی روستایی در جهان

۱۰. بهره‌گیری از تجارب مبتکرانه و نو آورانه دیگر نواحی جهان در راستای تاب آوری روستایی

۱۱. مدیریت ریسک فعالیت‌های اقتصادی و تاب آوری نواحی روستایی

۱۲. مدیریت ریسک و رویکرد تاب آوری کشاورزی و امنیت غذایی نواحی روستایی

۱۳. تاب آوری روستایی و توسعه کشاورزی خانوادگی

۱۴. جمع بندی و نتیجه‌گیری

منابع

- ظاهری، محمد، ۱۳۹۷، برنامه‌ریزی مدیریت ریسک و مخاطرات در مناطق روستایی، دانشگاه تبریز
- نمش، گوستاو، ۱۳۹۷، مدیریت ریسک در نواحی روستایی گردشگری ساحلی: رهنمودهایی برای مقابله با مخاطرات و ارزیابی آسیب های بحرانهای محیطی، ترجمه وحید ریاحی و خدیجه کریمی، انجمن جغرافیایی ایران
- بدری، سیدعلی و طاهره صادقلو و نسرین کاظمی، ۱۳۹۵، مدیریت بحران (با تاکید بر نواحی روستایی)، انتشارات نور علم

- John G. McPeak, Peter D. Little, Cheryl R. Doss, 2016, Risk and Social Change in an African Rural Economy: Livelihoods in Pastoralist Communities, routledge
- Paul Hebinck, Sergio Schneider, Jan Douwe van der Ploeg, 2014, Rural Development and the Construction of New Markets, routledge
- Deborah Sick, 2014, Rural Livelihoods, Regional Economies, and Processes of Change, routledge

عنوان درس: مدیریت زنجیره ارزش اقتصادی تولیدات روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه□ سمینار■	
اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم و ابعاد زنجیره ارزش تولیدات روستایی و عوامل موثر بر آن در راستای ارتقای توسعه اقتصادی مناطق روستایی			

سرفصل‌ها:

۱- تعریف و مفهوم زنجیره تامین و ارزش تولیدات روستایی

۲- تاریخچه مدیریت زنجیره ارزش اقتصادی

۳- نظریه‌ها و رویکردهای زنجیره ارزش اقتصادی

۴- روش‌ها و رویکردهای مطالعه زنجیره تامین

۵-فرایندهای عمده مدیریت زنجیره ارزش

۶- مدیریت زنجیره ارزش در فعالیت‌های کشاورزی

۷- مدیریت زنجیره ارزش در فعالیت‌های صنعتی روستایی

۸- مدیریت زنجیره ارزش در فعالیت‌های خدماتی در نواحی روستایی

۹- زنجیره ارزش اقتصادی در گردشگری روستایی

۱۰- مراحل اصلی مدیریت زنجیره ارزش

۱۱- یکپارچگی زنجیره تامین

۱۲- ارزیابی زنجیره ارزش تولیدات روستایی و شاخص‌های آن

۱۳- جایگاه فناوری اطلاعات و ارتباطات در مدیریت زنجیره ارزش تولیدات روستایی

۱۴- طراحی زنجیره ارزش یک محصول نمونه در مناطق روستایی

منابع:

- شاهین، آرش و سید مختار حسینی، ۱۳۹۵. مدیریت زنجیره تامین پایدار تهران. ارکان دانش
- جعفرنژاد، احمد و سید حمید هتمی بطرودی، ۱۳۹۴، رویکردهای نوین در مدیریت زنجیره تامین. زنجیره تامین تاب آور، بشردوستانه، خدمات و زنجیره تامین پایدار (همراه با مثال‌های کمی) نگاه دانش
- هارتموت، استدلر، کریستوف کیلگر، ۱۳۹۵، مدیریت زنجیره تامین، رضا زنجیراتی فراهانی (مترجم)، نسرین عسگری (مترجم)، دانشگاه صنعتی امیر کبیر (پلی تکنیک تهران)
- Michael D"heur (eds.), 2015, Sustainable Value Chain Management: Delivering Sustainability Through the Core Business, Springer International Publishing

- N. Chandrasekaran, G. Raghuram, 2014, Agribusiness Supply Chain Management, routledge

عنوان درس: کارگاه برنامه‌ریزی توسعه اقتصاد روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری- عملی	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□	

اهداف: آشنایی دانشجویان با روش‌ها و فنون برنامه‌ریزی توسعه اقتصاد روستایی و کسب مهارت لازم برای معرفی و ارزیابی و طرح‌ها و پروژه‌های توسعه اقتصاد روستایی در قالب کار گروهی

سرفصل‌ها:

۱- مرور ماهیت، ابعاد و فرایند برنامه‌ریزی توسعه اقتصاد روستایی

۲- روش‌ها و فنون سنجش و ارزیابی اقتصاد روستایی در سطح ملی، منطقه‌ای و محلی

۳- مدل‌ها و فنون تصمیم‌گیری برای توسعه اقتصاد روستایی

۴- انواع اطلاعات و داده‌های اسنادی موجود برای شناسایی، تحلیل و برنامه‌ریزی توسعه اقتصاد روستایی

۵- روش‌ها و فنون جمع آوری داده‌های میدانی برنامه‌ریزی توسعه اقتصاد روستایی

۶- روش‌های تحلیل فضایی فعالیت‌های اقتصاد روستایی

۷- فرایند تهیه طرح کسب و کار(Business Plan)

۸- فرایند تهیه برنامه بازاریابی (Marketing Plan)

۹- تهیه مدل کسب و کار (lBusiness mode)

۱۰- تهیه و ارایه یک پروژه گروهی برای توسعه اقتصاد روستایی

منابع:

- مدرس محترم می‌توانند از منابع درس‌های پایه و نیز از منابع درس‌های تخصصی گرایش توسعه اقتصاد روستایی برای انجام پروژه این درس استفاده نمایند.

درس‌های تخصصی گرایش برنامه‌ریزی کالبدی- فضایی

عنوان درس: برنامه ریزی مسکن روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد■ ندارد□ سفرعلمی■ آزمایشگاه□ کارگاه□ سمینار■	

اهداف:آشنایی دانشجویان با ابعاد، مفاهیم و شناخت گونه های مسکن روستایی در مناطق روستایی کشور و در نهایت نظام برنامه‌ریزی مسکن روستایی با رویکرد مهارت اندوزی در طرح های توسعه مسکن روستایی

سرفصل ها:

۱- مفاهیم پایه شامل فضا، کالبد، ساختار، کارکرد، مسکن، مسکن روستایی، برنامه ریزی، برنامه‌ریزی فضایی، برنامه‌ریزی روستایی، برنامه‌ریزی مسکن وبرنامه‌ریزی مسکن روستایی

۲-ویژگی‌های مسکن روستایی

۱-۲-ویژگیهای ساختاری -کالبدی مسکن روستایی

۲-۲-عوامل و نیروهای نقش آفرین بر ویژگیهای ساختاری-عملکردی مسکن روستایی

۳- شالوده‌های برنامه‌ریزی مسکن روستایی

۱-۳-ضرورت برنامه‌ریزی مسکن روستایی،

۲-۳- بنیان های نظری برنامه‌ریزی مسکن روستایی

۳-۳-روشهای برنامه‌ریزی مسکن روستایی

۴-۳- تجربه های برنامه‌ریزی مسکن روستایی

۴-فرایند برنامه‌ریزی مسکن روستایی

۱-۴-نقش مقیاس در برنامه‌ریزی مسکن روستایی،

۲-۴- اصول فرایندی برنامه‌ریزی مسکن روستایی،

۳-۴-شاخص های توسعه مسکن روستایی،

۴-۴-نحوه ارزیابی عرضه و تقاضا برای مسکن روستایی

۵-۴-مدیریت اجرای سیاست های توسعه مسکن روستایی

۵-برنامه‌ریزی مسکن روستایی در ایران

۱-۵-گونه‌شناسی مسکن روستایی،

۲-۵-محدودیتها و امکانات مسکن روستایی در ایران،

۳-۵-فرایند برنامه‌ریزی مسکن روستایی در ایران،

۴-۵-جایگاه نهادها و دستگاهها در برنامه‌ریزی مسکن روستایی)

۶- ارزیابی انواع طرحها و پروژه‌های مرتبط با برنامه‌ریزی مسکن روستایی

۶-۱-طرح هادی روستایی

۶-۲-بهسازی مسکن روستایی،

۶-۳-تملک، تفکیک و واگذاری زمین،

۶-۴-بازسازی مسکن روستایی به هنگام سوانح و تسهیلات مسکن روستایی

۷-تحلیل و جمع بندی نهایی

منابع :

-زرگر، علی اکبر، ۱۳۹۰، درآمدی بر شناخت معماری روستایی ایران، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی

-سرتیپی پور، محسن، ۱۳۸۸، آسیب شناسی معماری روستایی به سوی سکونتگاه‌های مطلوب، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی

-عنابستانی، علی اکبر، ۱۳۹۵، برنامه‌ریزی مسکن روستایی در ایران، انتشارات سیمای دانش

- نشریه های تخصصی برنامه‌ریزی توسعه کالبدی (مسکن و محیط روستا، و فصلنامه برنامه‌ریزی توسعه کالبدی، دانشگاه پیام نور)

- Milbourne, Paul, Cloke, Paul (2014). International Perspectives on Rural Homelessness, Routledge
- Jenkins, Paul, Smith, Harry, Wang, Ya Ping ،2015) Planning and Housing in the Rapidly Urbanizing World, Routledge

عنوان درس: ارزیابی طرح‌های توسعه کالبدی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری- عملی	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□	

اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم و روش‌ها و شاخص‌های ارزیابی طرح‌های توسعه روستایی با تاکید بر طرح‌های توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی در کشور

سرفصل‌ها:

۱- مرور مفاهیم پایه و اصول ارزیابی طرح‌های توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی

۲- مراحل و روش‌های ارزیابی کالبدی سکونتگاه‌های روستایی

۳- عناصر بنیادین توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی

۳-۱- کاربری اراضی روستایی

۳-۲- ارتباطات و حمل و نقل روستایی

۳-۳- قابلیت دسترسی به خدمات

۳-۴- مسکن روستایی (بهسازی و ارتقاء کیفیت)

۴- مدیریت محیطی سکونتگاه‌های روستایی در جهت مقابله با مخاطرات طبیعی

۵- طراحی کالبدی سکونتگاه‌های روستایی

۶- نقد و ارزیابی برنامه‌های توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی

۷- نقد و ارزیابی طرح‌ها و پروژه‌های توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی

۷-۱- طرح‌های هادی روستایی

۷-۲- طرح‌های ساماندهی فضاها و سکونتگاه‌های روستایی

۷-۳- طرح بافت‌های با ارزش روستایی

۷-۴- صدور پروانهٔ ساختمان روستایی و ارایهٔ خدمات فنی

۷-۵- تملک و واگذاری زمین‌های مسکونی روستایی

۷-۶- سند دار کردن املاک مسکونی روستایی

۷-۷- بهسازی و نوسازی و مقاوم سازی مسکن روستایی

۷-۸- نظام فنی روستایی

۷-۹- بازسازی مناطق آسیب دیده روستایی از حوادث طبیعی

۷-۱۰- جابجایی و انتقال روستاهای در معرض سوانح طبیعی

۱۱-۷- طرح هادی روستاهای هدف گردشگری

۱۲-۷- طرح‌های آماده سازی اراضی روستایی

۶- ارزیابی نهایی طرح‌های کالبدی سکونتگاه‌های روستایی کشور

منابع:

- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، ۱۳۸۸، برنامه راهبردی توسعه کالبدی مناطق روستایی کشور انتشارات بنیاد مسکن
- معاونت عمران روستایی، دفتر برنامه‌ریزی و هماهنگی، ۱۳۸۶. راهنمای مطالعات کاربری زمین روستایی، انتشارات شریف، تهران
- فولادی، محمد حسین، ۱۳۸۵. نظام یکپارچه طراحی و برنامه‌ریزی توسعه سرزمینی، دفتر مطالعات آمایش و برنامه‌ریزی توسعه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی
- عتابستانی، علی اکبر و مهدی جوانشیری، ۱۳۹۳، برنامه‌ریزی کالبدی سکونتگاه‌های روستایی در ایران، انتشارات جهانی.
- دارایی، حسن، ۱۳۸۸، مروری بر تئوری‌های برنامه‌ریزی کالبدی روستایی، انتشارات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی.
- ok for and evaluation : a handbo ,Planning, program development ,۲۰۱۳Thomas C Timmreck, Jones and Bartlett ,health promotion, aging, and health services

عنوان درس: اصول و روش های برنامه‌ریزی کالبدی-فضایی سکونتگاه‌های روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد■ ندارد□ سفرعلمی■ آزمایشگاه□ کارگاه□ سمینار□	

اهداف:آشنایی با مفاهیم پایه در برنامه‌ریزی کالبدی -فضایی سکونتگاههای روستایی، چارچوب مفهومی مداخله و برنامه‌ریزی توسعه کالبدی در راستای پایداری سکونتگاههای روستایی و چگونکی طرح‌ریزی برنامه‌ریزی کالبدی- فضایی در سطوح محلی و منطقه ای و ملی

سرفصل ها:

۱- تبیین جایگاه برنامه‌ریزی کالبدی-فضایی سکونتگاههای روستایی در نظام برنامه‌ریزی پایدار روستایی

۲- تعاریف و مفاهیم پایه (فضا، کالبد، ناحیه روستایی، قابلیت زمین، کاربری اراضی، بافت، استعداد زمین، مکان یابی، مکان‌گزینی، نظام سکونتگاهی، توسعه کالبدی، برنامه‌ریزی کالبدی، ساختار فضایی، سازمان فضایی، ساختار و کارکرد سکونتگاه‌های روستایی)

۳-شناخت اصول بنیادین برنامه‌ریزی کالبدی-فضایی سکونتگاههای روستایی

۳-۱- نقش فضا دربرنامه‌ریزی کالبدی

۳-۲ – شکل گیری و روند ادبیات برنامه‌ریزی توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی(جهان و ایران)

۳-۳- نظریه ها و رویکردهای برنامه‌ریزی کالبدی-فضایی

۳-۴- راهبردهای توسعه کالبدی-فضایی

۴- فرآیند برنامه‌ریزی کالبدی-فضایی

۴-۱ – تدوین رویکرد مفهومی به مداخله در ساختار و نظام عملکردی نظام سکونتگاهی با توجه به شرایط مکانی-فضایی

۴-۲- برنامه‌ریزی کاربری اراضی روستایی

۴-۳- برنامه‌ریزی حمل و نقل روستایی

۴-۴- الگوی نظام خدمات رسانی

۵-شناخت و ارزیابی طرح های توسعه کالبدی-فضایی در نواحی روستایی ایران

۶- چالش های برنامه‌ریزی کالبدی-فضایی سکونتگاه‌های روستایی در ایران

۷-تحلیل و جمع بندی نهایی

منابع :

- بدری، سیدعلی، رکن الدین افتخاری، عبدالرضا، ۱۳۹۳، بنیان های نظریه ای برنامه‌ریزی کالبدی مناطق روستایی، انتشارات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی

–سعیدی، عباس، ۱۳۹۹، برنامه‌ریزی کالبدی–فضایی در راستای توسعه پایدار منظومه های روستایی، انتشارات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی

– نشریه های تخصصی برنامه‌ریزی توسعه کالبدی به نام های مسکن و محیط روستا، پژوهشکده سوانح طبیعی و سردبیری اسفندیار زبردست و فصلنامه برنامه‌ریزی توسعه کالبدی، دانشگاه پیام نور و سردبیری مصطفی طالشی.

– Haughton, Graham, Counsell David ،2014) Regions, Spatial Strategies and Sustainable Development, Routledge

– UN (2008) Spatial planning, Key instrument for development and effective governance with Special Reference to Countries in Transition, UNITED NATIONS, New York and Geneva.

– Booth, Philip, Breuillard, Michèle, Fraser, Charles, Paris, Didier ،2017) Spatial Planning Systems of Britain and France, Routledge.

عنوان درس: برنامه‌ریزی حمل و نقل روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□	

اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم و روش‌ها و فرایند برنامه‌ریزی حمل و نقل روستایی و نیر تجارب برنامه‌ریزی حمل و نقل روستایی در جهان و ایران

سرفصل‌ها:

۱- تعریف و مفهوم حمل و نقل

۲- انواع سیستم حمل و نقل

۳- حمل و نقل و توسعه روستایی

۴- حمل و نقل و دسترسی روستایی

۵- حمل و نقل و برنامه‌ریزی دسترسی بکبارچه روستایی

۶- طبقه بندی راهها و وسایل نقلیه روستایی

۷- تعریف و مشخصات حمل و نقل روستایی

۸- أثار و مزایای حمل و نقل روستایی

۹- تجارب برنامه‌ریزی حمل و نغل روستایی در جهان

۱۰- فرایند برنامه‌ریزی حمل و نقل روستایی

۱۱- عوامل تولید و جذب بار و مسافر در روستاها

۱۲- انتخاب سیستم حمل و نقل عمومی (بار و مسافر) متناسب با شرایط جامعه روستایی

۱۴- عوامل تاثیرگذار بر انتخاب وسیله حمل و نقل روستایی روستایی

۱۳- جایگاه حمل و نقل روستایی در برنامه‌ها و طرح‌های توسعه کشور

۱۵- جایگاه حمل و نقل جاده‌ای در ایران

۱۶- حمل و نقل روستایی در ایران

۱-۱۶- وضع موجود حمل و نقل روستایی در ایران

۲-۱۶- قوانین و مقررات موجود در زمینه حمل و نقل بار و مسافر روستایی

۳-۱۶- ارزیابی طرح ساماندهی حمل و نقل روستایی

غفاری، سیدامین، قائد امینی، مرتضی، ۱۳۹۹، مبانی برنامه ریزی حمل و نقل و طراحی شبکه معابر روستایی، انتشارات جهاد دانشگاهی اصفهان

سید حسینی، سیدمحمد، ۱۳۹۸، برنامه ریزی مهندسی حمل و نقل و تحلیل جابجایی مواد، دانشگاه علم و صنعت ایران

- Michael D. Meyer, 2016, transportation Planning Handbook: Institute of Transportation Engineers, Fourth Edition, wiley
- Elizabeth Deakin, 2019, Transportation, Land Use, and Environmental Planning, Elsevier

عنوان درس: مدیریت مخاطرات و تاب آوری کالبدی در نواحی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□	

اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم، دیدگاه‌ها، رویکردها و روش‌های مدیریت مخاطرات و تاب آوری کالبدی نواحی روستایی

سرفصل‌ها:

۱- مرور مفاهیم ریسک، خطر، تاب آوری، آسیب پذیری، مدیریت، مدیریت ریسک، مدیریت ریسک و تاب آوری

۲- شناسایی انواع مخاطرات و ریسک‌های کالبدی نواحی روستایی

۳- نظریه های مرتبط با مخاطرات و مدیریت تاب آوری کالبدی نواحی روستایی

۴- عوامل مؤثر بر آسیب پذیری و مدیریت تاب آوری کالبدی نواحی روستایی

۵- روش‌های مدیریت ریسک‌ها و مخاطرات محیطی- کالبدی در نواحی روستایی

۶- شاخص های تاب آوری کالبدی نواحی روستایی

۷- نقش مدیریت محلی در تاب آوری کالبدی نواحی روستایی

۸- تجارب جهانی و ملی در مدیریت ریسک و تاب آوری کالبدی نواحی روستایی

۹- رویکردها و راهبردهای مدیریت تاب آوری کالبدی نواحی روستایی

۱۰- جمع بندی و نتیجه‌گیری

- ظاهری، محمد، ۱۳۹۷، برنامه‌ریزی مدیریت ریسک و مخاطرات در مناطق روستایی، دانشگاه تبریز
- نمش، گوستاو، ترجمه وحید ریاحی و خدیجه کریمی، ۱۳۹۷، مدیریت ریسک در نواحی روستایی گردشگری ساحلی: رهنمودهایی برای مقابله با مخاطرات و ارزیابی آسیب های بحرانهای محیطی، انجمن جغرافیایی ایران
- بدری، سیدعلی ؛ طاهره صادقلو؛ نسرین کاظمی، ۱۳۹۵، مدیریت بحران (با تاکید بر نواحی روستایی)، انتشارات نور علم
- John G. McPeak, Peter D. Little, Cheryl R. Doss, 2016, Risk and Social Change in an African Rural Economy: Livelihoods in Pastoralist Communities, routledge
- Paul Hebinck, Sergio Schneider, Jan Douwe van der Ploeg, 2014, Rural Development and the Construction of New Markets, routledge
- Deborah Sick, 2014, Rural Livelihoods, Regional Economies, and Processes of Change, routledge

عنوان درس: تحلیل فضایی روابط و پیوندهای روستایی- شهری	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان متخصص روابط و پیوندهای روستایی-شهری	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفرعلمی□ آزمایشگاه□ کارگاه□ سمینار■	
اهداف: آشنایی با مفاهیم، دیدگاهها، روشها و تکنیکهای تحلیل فضایی روابط و پیوندهای روستایی-شهری در راستای ساماندهی و توسعه پایدار نواحی روستایی			

سرفصل ها:

۱. شناخت مفاهیم پایه همچون فضا(space)، تحلیل فضایی(spatial organization)ساختار فضایی(spatial structure)، رابطه(Relation)، جریان(Flows)، مناسبات(Interactions) و پیوندهای روستایی-شهری(Rural-Urban Linkages).

۲. جایگاه روابط و پیوندهای روستایی-شهری در تحلیل فضای جغرافیایی

۳. اهمیت و ضرورت تحلیل روابط و پیوندهای روستایی-شهری

۴. شناخت انواع جریان ها، روابط و پیوندهای روستایی-شهری

۵. نظریه هاو پارادایم های موثر در تحلیل روابط، مناسبات و پیوندهای روستایی-شهری

۶. رویکردهای تحلیل فضایی در روابط و پیوندهای روستایی-شهری

۷. سیرتحول روابط و پیوندهای روستایی-شهری

۸. فرایند تحلیل فضایی روابط و پیوندهای روستایی-شهری

۹. طرح‌ریزی مولفه ها و شاخص های تاثیر گذار در تحلیل فضایی روابط و پیوندهای روستایی-شهری

۱۰. الگوها، مدل و فنون تحلیل فضایی روابط و پیوندهای روستایی-شهری در محیط سیستم اطلاعات جغرافیایی(GIS)

۱۱. تحلیل فضایی روابط و پیوندهای روستایی-شهری با استفاده از تحلیل شبکه اجتماعی(SNA)

۱۲. تحلیل آثار و پیامدهای روابط و پیوندهای روستایی-شهری

۱۳. تحلیل فضایی روابط و پیوندهای روستایی-شهری در یک ناحیه جغرافیایی با استفاده از روشها و فنون مناسب و ارائه گزارش آن در کلاس در قالب سمینار درسی

منابع:

- سعیدی، عباس، ۱۳۹۰، روابط شهر و روستا و پیوندهای روستایی-شهری، نشر مهر مینو
- فرجی، امین و عظیمی، آزاده، ۱۳۹۸، درآمدی بر تحلیل ساختار و سازمان فضایی منطقه، انتشارات دانشگاه تهران

- لینچ، کنت، ۱۳۸۶، روابط شهر و روستا در کشورهای در حال توسعه، ترجمه محمد رضارضوانی و داود شیخی، انتشارات پیام
- رضوانی، علی اصغر، ۱۳۸۲، رابطه شهر و روستا(مطالعات شهری و منطقه ای)، انتشارات مکان
- ابراهیم زاده، عیسی، ۱۳۹۱، سازمان یابی فضایی و روابط شهر و روستا، پرهام
- Kratzer, A., and Kister, J., 2021, Rural-Urban Linkages for Sustainable Development, Routledge.
- Agergaard, J., and Fold, N., 2015, Rural-Urban Dynamic (Livelihoods, mobility and markets in African and Asian frontiers), Routledge.
- Raja Gopalan, S., 2009, Rural - Urban Dynamics: Perspectives and Experiences: Perspectives & Experiences, ICFAI Books; UK ed. Edition.
- Tacoli, C., 2006, Rural-Urban Linkages, The Earthscan Reader.

عنوان درس: برنامه‌ریزی کاربری اراضی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□	

اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم، مبانی، محورها، فرایندها، الگوها، مدل‌ها، نظریه‌ها سیاست‌ها و اهداف ضوابط و مقررات مربوط به کاربری اراضی روستایی و تعیین کاربری مناسب برای زمین‌های روستایی در نواحی مختلف جغرافیایی کشور

سرفصل‌ها:

۱- جایگاه برنامه‌ریزی کاربری اراضی روستایی در توسعه پایدار نواحی روستایی

۲- مرور مفاهیم و مبانی برنامه‌ریزی کاربری اراضی روستایی

۳- دیدگاه‌ها و نظریه‌های برنامه‌ریزی کاربری اراضی با تاکید بر اراضی روستایی

۴- سطوح برنامه‌ریزی کاربری اراضی روستایی

۵- اهداف برنامه‌ریزی کاربری اراضی روستایی

۶- اصول برنامه‌ریزی کاربری اراضی روستایی

۷- الگوهای برنامه‌ریزی کاربری اراضی روستایی

۸- فرآیند برنامه‌ریزی کاربری اراضی

۹- معیارهای تعیین کاربری روستابی

۱۰- ضوابط و مقررات تفکیک کاربری‌های روستایی.

۱۱- تعیین سرانه‌های روستایی

۱۲- جایگاه برنامه‌ریزی کاربری اراضی روستایی در طرح‌های هادی روستایی

۱۳- فنون و مدل‌های مورد نیاز در برنامه‌ریزی کاربری اراضی روستایی

۱۴- معیارهای ارزیابی کاربری‌های اراضی روستایی

۱۵- مدیریت کاربری اراضی روستایی

منابع:

- سرور، رحیم، ۱۳۸۷، برنامه‌ریزی کاربری اراضی در طرح‌های توسعه و عمران ناحیه‌ای تهران: انتشارات گنج هنر.
- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، ۱۳۸۷. راهنمای مطالعات کاربری زمین روستایی. انتشارات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی؛
- عتابستانی، علی اکبر و مهدی جوانشیری، ۱۳۹۳. فنون و مدل‌های مکان‌یابی کاربری اراضی در سکونتگاه‌های روستایی، انتشارات پرهام.
- مولایی هشچین، نصر الله، ۱۳۹۶، برنامه‌ریزی کاربری اراضی روستایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت، چاپ اول.

- مشیری، محمد رشید و سعیدی، عباس، ۱۳۸۹، الگوها و روش‌های آماده سازی اراضی روستایی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی.
- محمدرضا پورمحمدی، ۱۳۹۵، برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری، ناشر: سمت

عنوان درس: کارگاه برنامه‌ریزی کالبدی–فضایی سکونتگاه‌های روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری– عملی	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□	

اهداف: آشنایی و فراگیری تدوین یک طرح تحقیقی، جمع آوری داده‌ها و اطلاعات، تحلیل داده‌ها و ارائه راه حل‌ها برای مسائل و مشکلات پیش روی توسعه کالبدی – فضایی سکونتگاه‌های روستایی

سرفصل‌ها:

۱– جایگاه کارگاه برنامه‌ریزی کالبدی– فضایی سکونتگاه‌های روستایی در پیوند مباحث نظری و عملی برنامه‌ریزی کالبدی

۲– روش شناسی و فنون برنامه‌ریزی کالبدی– فضایی سکونتگاه‌های روستایی.

۳– چگونگی و مراحل جمع آوری داده‌ها و اطلاعات و نحوه تبدیل آن به نقشه‌های کاربردی در برنامه‌ریزی کالبدی– فضایی سکونتگاه‌های روستایی

۴– اصول تهیه و تفسیر نقشه‌های وضع موجود و پیشنهادی در برنامه‌ریزی کالبدی– فضایی سکونتگاه‌های روستایی

۵– آماده سازی اسناد و مدارک برای توسعه کالبدی – فضایی و قوانین و مقررات موجود

۶– فنون و روش‌های ارزیابی برنامه‌های توسعه کالبدی – فضایی در مقیاس‌های محلی، ناحیه‌ای و ملی

۷– پروژه کارگاه برنامه‌ریزی کالبدی– فضایی سکونتگاه‌های روستایی

انجام پروژه زیر نظر استاد درس در زمینه‌های شیوه‌های برنامه‌ریزی کالبدی، روش‌های بهره‌برداری از کاربری‌های اراضی روستایی، طراحی الگوی مسکن روستایی پایدار، بهسازی بافت‌های با ارزش روستایی، ارزیابی آسیب پذیری کالبدی در برابر مخاطرات.

این پروژه براساس نظر استاد می‌تواند به صورت فردی یا گروهی انجام شود و فرآیند اجرای پروژه بر اساس برنامه زمانبندی استاد در بخش عملی کلاس پیگیری شود.

منابع :

- رکن الدین افتخاری، عبدالرضا و سید علی بدری، مهدی پور طاهری، رضا سوری، ۱۳۹۳، روش شناسی مشارکتی در برنامه‌ریزی کالبدی سکونتگاه‌های روستایی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
- گرکانی، سیدامیرحسین، محمد نعیم محمدی، ۱۳۹۲، . ملاحظاتی بر طراحی خانه روستایی در بازسازی پس از سانحه، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، ۱۳۸۹، خانه‌های روستایی ایران، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی

درس‌های تخصصی گرایش مدیریت توسعه پایدار روستایی

عنوان درس: مدیریت توسعه پایدار زیست محیطی نواحی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□	

اهداف: آشنایی دانشجویان با ارکان، اصول و روش‌های مدیریت توسعه پایدار زیست محیطی مناطق روستایی

سرفصل‌ها:

۱- جایگاه مدیریت محیط زیست در توسعه پایدار نواحی روستایی

۲- مرور مفاهیم پایه توسعه پایدار زیست محیطی نواحی روستایی

۳- اهمیت و ضرورت مدیریت توسعه پایدار زیست محیطی نواحی روستایی

۴- اهداف مدیریت توسعه پایدار زیست محیطی نواحی روستایی

۵- پیشینه مدیریت توسعه پایدار زیست محیطی نواحی روستایی

۶- ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های مدیریت توسعه پایدار زیست محیطی نواحی روستایی

۷- رویکردها و مدل‌های مدیریت توسعه پایدار زیست محیطی نواحی روستایی

۸- روش‌ها و فنون مدیریت توسعه پایدار زیست محیطی نواحی روستایی

۹- معرفی برنامه‌ها و پروژه‌های مربوط به مداخلات محیطی در مناطق روستایی

۱۰- مرور تجارب جهانی مدیریت توسعه پایدار زیست محیطی نواحی روستایی

۱۱- ارزیابی برنامه‌های و پروژه‌های مدیریت توسعه پایدار زیست محیطی نواحی روستایی

منابع :

- مخدوم، مجید، ۱۳۹۲، شالوده آمایش سرزمین، دانشگاه تهران
- نوری، سید هدایت اله و اصغر نوروزی آورگانی، ۱۳۹۶، مبانی برنامه ریزی محیطی برای توسعه پایدار روستایی، انتشارات دانشگاه اصفهان
- André Torre, Stefano Corsi, Michael Steiner, Frédéric Wallet, Hans Westlund, 2020, Smart Development for Rural Areas, routledge
- Li, J., Li, S., Daily, G.C., Feldman, M., 2020, Rural Livelihood and Environmental Sustainability in China, palgrave

عنوان درس: مدیریت توسعه پایدار اقتصادی و اجتماعی در نواحی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□	

اهداف: آشنایی دانشجویان با ارکان، اصول و روش‌های سنجش و ارزیابی توسعه پایدار اجتماعی و اقتصادی مناطق روستایی

سرفصل‌ها:

۱- جایگاه توسعه پایدار اجتماعی و اقتصادی در برنامه‌های نواحی روستایی

۲- مرورمفاهیم توسعه پایدار اجتماعی و اقتصادی نواحی روستایی

۳- اهمیت و ضرورت، اهداف و پیشینه مدیریت توسعه پایدار اجتماعی اقتصادی مناطق روستایی

۴- اصول و اهداف توسعه پایدار اقتصادی و اجتماعی نواحی روستایی

۵- رویکردها، راهبردهای و سیاست‌های توسعه پایدار اجتماعی اقتصادی

۶- روش‌ها و مدل‌های توسعه پایدار اجتماعی اقتصادی

۷- ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های اقتصادی و معیشت پایدار روستایی

۸- نقش مدیریت محلی در توسعه پایدار اجتماع محلی و پایداری بخش‌های مختلف فعالیتی

۹- مدیریت مشارکتی و توسعه پایدار اجتماعی اقتصادی مناطق روستایی

۱۰- تجارب جهانی مدیریت توسعه پایدار اقتصادی و اجتماعی نواحی روستایی

۱۱- مدیریت توسعه پایدار اقتصادی و اجتماعی نواحی روستایی در ایران

۱۲- جمع‌بندی و نتیجه گیری

منابع:

-مطیعی لنگرودی، سید حسن ۱۳۸۸. توسعه و کشاورزی پایدار روستایی، دانشگاه تهران.

-کوچکی، عوض و زند، اسکندر .۱۳۷۵. کشاورزی از دیدگاه اکولوژی، انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد.

-ایمانی، علی و ازکیا مصطفی. ۱۳۹۴. توسعه پایدار روستایی، تهران: اطلاعات.

-شهبازی، اسماعیل، ۱۳۹۷، درآمدی بر آسیب شناسی توسعه روستایی، تهران: دانشگاه شهید بهشتی.

-رکن الدین افتخاری، عبدالرضا، سجاسی قیداری، حمدالله، ۱۳۹۳، توسعه روستایی با تاکید بر کارآفرینی (تعاریف، دیدگاهها و تجربیات)، تهران: سمت

-عظیمی‌آملی، جلال و عبدالرضا رکن الدین افتخاری ، ۱۳۹۳، حکمروایی روستایی، تهران: سمت.

شعبانعلی‌فمی، حسین و ابوالقاسم شریف‌زاده، امیرحسین علی‌بیگی، ۱۳۸۴، رهیافتها و فنون مشارکت در ترویج کشاورزی و توسعه روستائی، تهران: موسسه توسعه روستایی ایران.

- Pearce, D., Barbier, E., & Markandya, A. ،2013). Sustainable development: economics and environment in the Third World, Routledge.
- Redclif, M.R. ،2000). Sustainability: Life chances and livelihoods. Psychology Press.

عنوان درس: حقوق و قوانین روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفرعلمی■ آزمایشگاه□ کارگاه سمینار■	

اهداف: آشنایی دانشجویان با قوانین و مقررات ناظر بر عرصه های روستایی و منابع طبیعی با هدف بکارگیری در برنامه‌ریزی های روستایی

سرفصل ها:

۱- مروری بر تعاریف و مفاهیم حق، حقوق، قانون، مقررات و قواعد حقوقی و ...

۲- حقوق بشر، حقوق شهروندی، دیدگاههای نوین حقوق شهروندی و منشور حقوق شهروندی در ایران

۳- تاریخچه و تحولات حقوق و وقوانین روستایی در ایران

۴- مروری بر اسناد بالادستی سیاستی مرتبط با مسائل و توسعه پایدار مناطق روستایی (قانون اساسی، سند چشم انداز، سیاستهای کلی نظام، قوانین برنامه های توسعه پنجساله کشور)

۵- مروری بر قوانین موضوعه در حوزه مسائل روستایی و تحلیل محتوای آن در تطابق با موازین توسعه پایدار روستایی

۵-۱- قوانین و مقررات ناظر بر امور مرتبط با اراضی روستایی(کاربری اراضی، تفکیک و افراز، تغییر کاربریها، بافتهای با ارزش..)

۵-۲- قوانین و مقررات ناظر بر طرح هادی روستایی و ساخت و ساز در روستاها

۵-۳- قوانین و مقررات ناظر بر منابع طبیعی و محیط زیست روستا

۵-۴- قوانین و مقررات ناظر بر امور ایمنی و مدیریت بحران روستا

۵-۵- قوانین و مقررات ناظر بر مدیریت روستایی (شوراهای اسلامی روستا و دهیاریها)

۶- دعاوی و اختلافات حقوقی روستاها

۷-چالشها و رویکردهای آتی حقوق و قوانین روستایی در ایران

منابع:

اکبری، مادی و مجید عبدالهی، ۱۳۸۷، ، مجموعه قوانین و مقررات ده و دهیاری، انتشارات قلمستان هنر، چاپ اول، تهران.

بشبری، عباس و همکاران، ۱۳۹۲، . حقوق کاربردی املاک و اراضی، تهران، انتشارات جنگل

بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، ۱۳۹۱، . مجموعه قوانین و مقررات حوزه عمران روستایی، تهران : معاونت عمران روستایی بنیاد مسکن.

حجتی اشرفی، غلامرضا، ۱۳۹۰، ، مجموعه کامل قوانین و مقررات محشای اراضی (جنگل ها، آب، کشاورزی)، تهران: انتشارات کتابخانه گنج دانش، جب هشتم (با آخرین اصلاحات)

کاتوزیان، ناصر، ۱۳۸۲، . مقدمه علم حقوق، جلد چهل و هشتم، تهران: انتشارات شرکت سهامی انتشار.

موسوی، سیدعارف و طالشی، مصطفی، ۱۳۹۲، حقوق و قوانین روستایی(۲ جلدی)، تهران: مرکز مطالعات برنامه‌ریزی شهری و روستایی، سازمان شهرداری ها و دهیاریهای کشور.

طالشی، مصطفی و موسوی، سیدعارف، ۱۳۹۵، حقوق و قوانین روستایی، انتشارات دانشگاه پیام نور

حسینی، سیدعلی، ۱۳۸۹، دانشنامه حقوق روستایی در ایران(مبنای عمل شوراها و دهیاران)، رشت: دریای دانش.

عنوان درس: مدیریت ریسک و تاب آوری نواحی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفرعلمی■ آزمایشگاه□ کارگاه سمینار■	

اهداف: آشنایی دانشجویان در حوزه مفاهیم، روش‌ها و الگوهای مدیریت بحران رایج، تقویت توسعه روستایی با دیدگاه پیشگیرانه در کاهش آسیب پذیری نواحی روستایی

سرفصل ها:

۱- تعاریف و مفاهیم مخاطرات، ریسک،ب حران، آسیب‌پذیری و تاب آوری

۲- انواع مخاطرات (طبیعی، انسانی، اجتماعی، تکنولوژیک)

۳- ضرورت مدیریت ریسک مخاطرات محیطی در توسعه روستایی

۴- بحران‌های رایج در نواحی روستایی

۵- فرآیند مدیریت بحران و ریسک، پیشگیری، آمادگی، واکنش، بازسازی

۶- وظایف مدیریت محران

۷- برنامه‌ریزی مدیریت ریسک و بحران در نواحی روستایی

۸- انواع آسیب‌پذیری در نواحی روستایی (اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و محیطی)

۹- رویکردها، دیدگاه‌ها و مدل‌های مدیریت بحران

۱۰- رویکرد تاب آوری

۱-۱۰-انواع تاب آوری (روانی، اقتصادی، اجتماعی، کالبدی، محیطی)

۲-۱۰-تاب آوری نواحی روستایی در برابر بحران‌های زیست محیطی، اپیدمیک، اقتصادی- اجتماعی، فرهنگی و سیاسی- امنیتی

۳-۱۰-تاب آوری نواحی روستایی در برابر نابرابری‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی

۴-۱۰- تاب آوری نواحی روستایی در برابر بحران‌های مناطق خشک، ساحلی، رودخانه‌ای و مرطوب،کوهستانی و دشتی

۱۱- شاخص‌های تاب آوری برای اندازه‌گیری و تجزیه و تحلیل ریسک‌های نواحی روستایی

۱۲- سنجش و ارزیابی تاب آوری نواحی روستایی در برابر ریسک‌ها

۱۳- نقش طرح‌های کالبدی در کاهش آسیب‌پذیری نواحی روستایی

۱۴- نقش مدیریت محلی و دهیاران در مدیریت ریسک و بحران‌های محلی

۱۵- نقش قانون‌گذاری و سیاست‌های دولتی در کاهش ریسک و مدیریت بحران‌های روستایی

۱۶- رویکرد مدیریت بحران اجتماع محور یا مشارکتی، رویکرد نوین در مدیریت بحران

۱۷- آشنایی با مدیریت بحران‌های رایج در ایران (فرایند مدیریت محران سیل، زلزله و خشکسالی)

۱۸- ارزیابی استراتژیک تاب آوری نواحی روستایی

منابع:

- توماس، ای و دیگران، ۱۳۸۳، مدیریت بحران، اصول و راهنمای عملی برای دولت‌های محلی، ترجمه رضا پورخردمند، تهران: مرکز مطالعات برنامه‌ریزی شهر تهران
- اسمیت، کیت، ۱۳۹۱، مخاطرات محیطی، ترجمه شاپور گودرزی نژاد، انتشارات سمت
- John G. McPeak, Peter D. Little, Cheryl R. Doss, 2016, Risk and Social Change in an African Rural Economy: Livelihoods in Pastoralist Communities, routledge
- Paul Hebinck, Sergio Schneider, Jan Douwe van der Ploeg, 2014, Rural Development and the Construction of New Markets, routledge
- Deborah Sick, 2014, Rural Livelihoods, Regional Economies, and Processes of Change, routledge

عنوان درس: حکمروایی و مدیریت نهادهای روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد

استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□

اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم و دیدگاه‌های مدیریت، مدیریت روستایی و مدیریت انواع مختلف نهادهای محلی در نواحی روستایی با تاکید بر ایران

سرفصل‌ها:

۱- جایگاه حکمروایی و مدیریت نهادهای روستایی در توسعه پایدار روستایی

۲- مرور مفهوم حکمروایی و مدیریت نهادهای روستایی و سازمان‌های محلی روستایی

۳- انواع نهادها و سازمان‌های محلی (دولتی - غیر دولتی/ عمومی- خصوصی)

۴- نظریه‌ها و رویکردهای حکمروایی و مدیریت نهادهای محلی در نواحی روستایی

۵- تاریخچه شکل‌گیری و سیر تحول نهادها و سازمانهای محلی در نواحی روستایی

۶- جهانی شدن و حکمروایی و مدیریت نهادهای روستایی

۷- کنشگران مدیریت نهادهای محلی در نواحی روستایی

۸- سیاست ها و راهبردهای حکمروایی و مدیریت نهادهای روستایی در توسعه پایدار روستایی

۹- روشها و شاخص ها ارزیابی حکمروایی و مدیریت نهادهای روستایی

۱۰- تجارب جهانی حکمروایی و مدیریت نهادهای روستایی روستایی

۱۱- ارزیابی نهادها و سازمانهای مدیریت محلی در ایران

منابع:

- دربان آستانه. علیرضا؛ رضوانی، محمد رضا. ۱۳۹۳. مدیریت روستایی، انتشارات دانشگاه تهران
- مقیمی، سیدمحمد، ۱۳۹۸، اداره امور حکومتهای محلی، مدیریت شوراها و شهرداریها، سمت
- طالب، مهدی، ۱۳۷۱، مدیریت روستایی در ایران، دانشگاه تهران
- رکن الدین افتخاری، عبدالرضا، ۱۳۹۰، مدیریت توسعه روستایی، انتشارات سمت
- Gomez, G., Knorringa, P., Gómez, Georgina M., 2016, Local Governance, Economic Development and Institutions, palgrave
- Saito, Fumihiko, 2008, Foundations for Local Governance, Decentralization in Comparative Perspective, springer

عنوان درس: روشها و فنون توسعه مشارکتی و تسهیل‌گری روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری- عملی	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□	

اهداف: آشنایی با مفاهیم، دیدگاه ها، روشها و فنون توسعه مشارکتی و تسهیلگری و بررسی تجربیات موفق در این زمینه در سطح جهانی و ایران

سرفصل ها:

۱. تعریف مفاهیم مشارکت، توسعه مشارکتی و تسهیلگری
۲. اهمیت و ابعاد توسعه مشارکتی و تسهیلگری و فرایندهای اجتماع محور
۳. ارتباط وانواع فضاهای ارتباطی در تسهیلگری و توسعه مشارکتی
۴. توسعه مشارکتی و توانمند سازی روستایی
۵. دیدگاهها و نظریه های توسعه مشارکتی و تسهیلگری
۶. پیشینه و سیر تحول توسعه مشارکتی و تسهیلگری
۷. رویکردهای توسعه مشارکتی و تسهیلگری
۸. روشها و فنون توسعه مشارکتی و تسهیلگری
۹. مهارتهای تسهیلگری
۱۰. برنامه اقدام اجتماعی(SAP) در توسعه مشارکتی
۱۱. موقعیت های دشوار در کارگاه های آموزشی مشارکتی و راهکارهای مواجهه با آن
۱۲. فرایند برنامه‌ریزی توسعه روستایی مشارکتی و تسهیلگری
۱۳. تجربیات (Best Practice)توسعه مشارکتی در جهان
۱۴. تجربیات (Best Practice)توسعه مشارکتی در ایران

منابع:

- دادور، یاسمن و همکاران، ۱۳۹۷، موقعیت های دشوار در کارگاه های آموزشی مشارکتی و راهکارهای مواجهه با آن، ناشر: مولفین
- نوری نشاط، سعید و همکاران، ۱۳۹۳، تسهیلگری فرآیندهای اجتماع محور در کاهش فقر، انتشارات برگ زیتون.
- ماموریان، محسن، علی خسروی، مژگان فلاحی، ۱۳۹۵، مهارتهای تسهیلگری در کشاورزی و منابع طبیعی، انتشارات فرادید.

- طالشی، مصطفی، توسعه مشارکتی، ۱۳۹۶، دانشگاه پیام نور
- ویسی، هادی و احمد رضوانفر، ۱۳۹۵، ارزیابی مشارکتی روستایی، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- Anthony Banyouko Ndah, 2018, Participatory Rural Development Planning: Practice and Lessons from Ediki Bekoli Village in Cameroon,,GRIN.
- Frans Geilfus, 2008, 80 TOOLS FOR PARTICIPATORY DEVELOPMENT, Inter-American Institute for Cooperation on Agriculture (IICA).
- Britha Mikkelsen, 2012, Methods for Development Work and Research: A New Guide for Practitioners, International Development
- Roger M. Schwarz (Author), Anne Davidson (Author), Peg Carlson (Author), Sue McKinney (Author),2005, The Skilled Facilitator Fieldbook: Tips, Tools, and Tested Methods for Consultants, Facilitators, Managers, Trainers, and Coaches, Jossey-Bass.

عنوان درس: فناوری های نوین در توسعه پایدار روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□	

اهداف: آشنایی با تعاریف، مفاهیم، نظریات و کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات با تأکید بر کاربردهای آن در مدیریت روستایی

سرفصل‌ها:

۱- جایگاه فناوری های نوین در توسعه پایدار روستایی

۲- مرور مفاهیم فناوری های نوین در توسعه پایدار روستایی

شناسایی انواع و طبقه بندی فناوریهای نوین مرتبط با نواحی روستایی

۳- سیر تاریخی کاربرد فناوری های نوین

۴- مروری بر دیدگاه‌ها و نظریات مرتبط با نوآوری و فناوری نوین اطلاعات و ارتباطات

۴-۱- نظریات سیستم

۴-۲- نظریات سازمان و تغییر سازمانی

۴-۳- نظریات ارتباطات

۴-۴- نظریات جامعه اطلاعاتی

۴-۵- نظریات انتشار نوآوری‌ها و....

۵- زمینه‌های کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در نواحی روستایی

۵-۱- دولت الکترونیکی

۵-۲- آموزش الکترونیکی

۵-۳- تجارت الکترونیکی

۵-۴- بهداشت الکترونیکی

۵-۵- کشاورزی الکترونیکی

۶- کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات در مدیریت توسعه پایدار روستایی

۷- مراحل برنامه ریزی و کاربرد فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در مدیریت روستایی

۷-۱- مرحله شروع

۷-۲- آمادگی الکترونیکی

۷-۳- تحقق دولت الکترونیکی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی و آموزش

۴-۷- بلوغ دولت الکترونیکی

۸- تجارب کشورها در استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در مدیریت توسعه پایدار روستایی

۹- مزایا و معایب استفاده از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در مدیریت توسعه پایدار روستایی

۱۱- ارزیابی طرح‌های توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) در نواحی روستایی ایران

۱۲- افق‌های آینده کاربرد فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در مدیریت توسعه پایداراروستایی

۱۳- جمع بندی و ارائه چارچوب برنامه ریزی و کاربرد استفاده از فناوریهای نوین در مدیریت توسعه پایداراروستایی

منابع:

- هریس، دبیلیو راجر، ۱۳۸۹، نقش فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات (ICTs) در فقرزدایی (با تکیه بر اشتغال و توسعه روستایی)، ترجمه سید احمد خاتون آبادی و بیژن خلیل مقدم، نشر جهاد دانشگاهی دانشگاه صنعتی اصفهان
- طالقانی، غلامرضا و علی اصغر سعدآبادی، سمیه ملک مکان، علی غفاری، ۱۳۹۳، فناوری هایی برای توسعه پایدار، نگاه دانش
- Hamdia Afgan, Naim, de Carvalho, Maria Cristina Ramos, 2020, New and Renewable Technologies for Sustainable Development, springer
- Bolay, Jean-Claude, Hostettler, Silvia, Hazboun, Eileen, 2014, Technologies for Sustainable Development, A Way to Reduce Poverty? springer

عنوان درس: کارگاه مدیریت توسعه پایدار روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری- عملی	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیدان در حوزه برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد□ سفر علمی□ آزمایشگاه□ کارگاه■ سمینار□	

اهداف:

آشنایی و فراگیری تدوین یک طرح تحقیقی، جمع آوری داده‌ها و اطلاعات، تحلیل داده‌ها و ارائه راه حل‌ها برای مسائل و مشکلات پیش روی مدیریت توسعه پایدار روستایی

سرفصل‌ها:

۱. جایگاه درس کارگاه مدیریت توسعه پایدار روستایی در پیوند مباحث نظری و عملی مدیریت توسعه پایدار روستایی

۲. روش شناسی و فنون تحقیق در کارگاه مدیریت توسعه پایدار روستایی

۳. چگونگی و مراحل جمع آوری داده‌ها و اطلاعات و نحوه تبدیل آن به نقشه‌های کاربردی در مدیریت توسعه پایدار روستایی

۴. اصول تهیه و تفسیر نقشه‌های وضع موجود و پیشنهادی در مدیریت توسعه پایدار روستایی

۵. آماده سازی اسناد و مدارک برای مدیریت پایدار روستایی و پیشبرد یک برنامه برای بودجه بندی طرح‌ها

۶. فنون و روش‌های ارزیابی برنامه‌های مدیریت توسعه پایدار روستایی در مقیاس‌های محلی، ناحیه‌ای و ملی

۷. انجام پروژه زیر نظر استاد درس در زمینه‌های مدیریت توسعه پایدار اکولوژیکی، اجتماعی، اقتصادی و نهادی در نواحی روستایی

منابع بر اساس نظر استاد ارائه می‌شود